

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

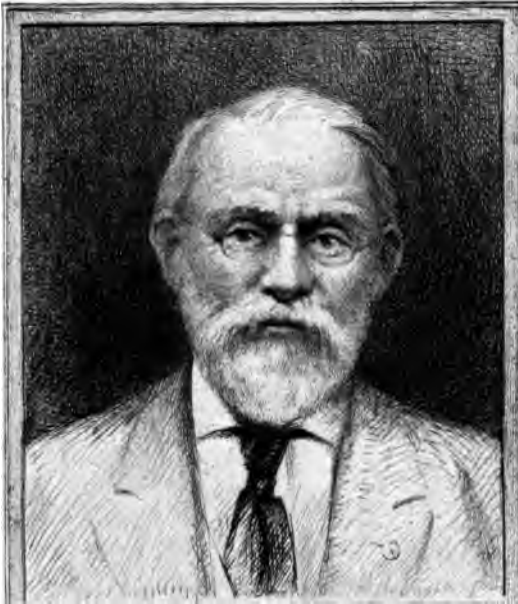
Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

A 797,761

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

FROM THE LIBRARY OF
CHRISTIAN JENSEN

PT
8126
.88

Henrik Hecholdt
HOLGER DRACHMANN
1 =

BRAV-KARL

ET SKUESPIL

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1897

BRAY-KARL

JNING
L
14-39
183

OUVERTURE

DOT

PT
8126
B8

Dog se, de Unge har endnu den Lyst,
den „unge“ Lyst, at løbe lidt af Gaarde
og ta'e det op med Livet i en Dyst,
som fletter Krans om Slægtens gamle Kaarde:
ret saa! lad se, om Blodet endnu banker
i Takt med stolte Fædres stride Sind;
fremad, min unge Junker, hvor der vanker
Kugler og Knubs — hug ind, hug ind, hug ind!

Og mærker Du, at Livet er et andet
end det, Du drømte paa din Ammes Skød,
og blir Fornøjelsen kanske lidt „blandet“,
staar Du en Dag dér vis-à-vis Hr. Død —
og stinker han en Kende, denne Herre,
og føler Du et Pust af iskold Vind:
saa sig Dig selv, at Livet er ej værre
end til at dø af . . . hej, hug ind, hug ind!

Hug ind paa Livet; det vil Gensvar give
— det kan Du stole paa — af Surt og Sødt;
man bør ej bange for det Værste blive,
da tidt man af det Bedste bliver mødt;

123

BRITISH

BRITISH

BRITISH

BRITISH

BRITISH

BRITISH

BRITISH

I DEN FREMMEDE BY

Gabriel Langfinger

Natvægter

Oberst

Oberstens Dame

Fændrik

Kvartérmester

Første

Anden

Tredje

Fjerde

} Portechaisebærer

En Tjener

Kavaléer og Damer

En fjendtlig Officer

Soldater, Borgere

I DEN PESTBEFÆNGTE BY

Første

Anden

Tredje

Fjerde

} Ligbærer

En Præst

En Syg

Raadstu-Skriver

*Der er ej Resonans i dette Land;
man raabe kan derind, hvad det skal være:
Stolthed og Storsind, Poesi og Pære —
det lyder alt som Stokke-Stød i Sand;
der lysner ej bag Horisontens Rand
ét Skær, som kunde flamme-tegne Byen —
tre Ting kun pirrer op den danske Mand:
Frelsens Armé, Missionen og Revyen!*

*Vi kryber Aaret rundt for Byrd og Rang,
de Bedste blandt os har en Rem af Huden,
støt vandrer Snobberiets Sot sin Gang,
hvad var vi „Danskens Vej til Roes“ foruden?*

*hver snupper sig et lille Ben at gnave,
hver laver sig en lille køn Butik
og smiler naadigt til sin egen Mave —
og griner ad det Fjols, som Intet fik.*

*Le da, min Sjæl! mens Kno mod Kind jeg sætter —
hvortil den faren op og raaben Ve?
Blod har jeg grædt i lange, vaagne Nætter —
hvad gør man da ved Seinen eller Spree?
Dødvandes Smaaskvulp over Verdens-Sumpen,
Dødsangst hos Chef, hos Styrmand og hos Kok:
men hvad, den raadne Skude holder nok,
i hvert Fald „dette Sekel ud“ — paa Pumpen!*

*Le højt, min Sjæl! lad Bourgeois'en fede,
den hele Verden rundt, sit Magt-Begær —
vi har jo dog vor lille, trygge Rede,
som Ingen, trods vor Fæstning, kommer nær:
og deri ligger vi saa lunt og gnaver
hver paa sit Ben — nogle paa Nabo's med,
og det er ligegyldigt, hvad vi laver —
vi „drog“ engang, vi drager ej afsted.*

*Dog se, de Unge har endnu den Lyst,
den „unge“ Lyst, at løbe lidt af Gaarde
og ta'e det op med Livet i en Dyst,
som fletter Krans om Slægtens gamle Kaarde:
ret saa! lad se, om Blodet endnu banker
i Takt med stolte Fædres stride Sind;
fremad, min unge Junker, hvor der vanker
Kugler og Knubs — hug ind, hug ind, hug ind!*

*Og mærker Du, at Livet er et andet
end det, Du drømte paa din Ammes Skød,
og blir Fornøjelsen kanske lidt „blandet“,
staar Du en Dag dér vis-à-vis Hr. Død —
og stinker han en Kende, denne Herre,
og føler Du et Pust af iskold Vind:
saa sig Dig selv, at Livet er ej værre
end til at dø af . . . hej, hug ind, hug ind!*

*Hug ind paa Livet; det vil Gensvar give
— det kan Du stole paa — af Surt og Sødt;
man bør ej bange for det Værste blive,
da tidt man af det Bedste bliver mødt;*

*hold Æren højt, men le ad Æres-Graden,
og har Du faaet plastret dine Saar,
saa knæk din Kaarde og gaa paa med Spaden —
vær „brav Karl“ hvordan Fanden det saa gaar!*

DE OPTRÆDENDE

UDENFOR HERREGAARDEN

Den gamle Greve
Grevinden
Junker Kai
Gerd
Gerds Fa'r
Ladefogden
Ammen
Den gamle Kusk
Den gamle Rideknægt
Den gamle Skytte
Hov-Bonde
Husmand
Arbejder
Godsets øvrige Tyende

I DEN FREMMEDE BY

Gabriel Langfinger

Natvægter

Oberst

Oberstens Dame

Fændrik

Kvartérmester

Første

Anden

Tredje

Fjerde

} Portechaisebærer

En Tjener

Kavaléer og Damer

En fjendtlig Officer

Soldater, Borgere

I DEN PESTBEFÆNGTE BY

Første

Anden

Tredje

Fjerde

} Ligbærer

En Præst

En Syg

Raadstu-Skriver

Den gudfrygtige Slagter
En gammel Kærling
Gadedrenge og Borgere i den pestbefængte By

LANDEVEJS-KROEN

En Blind
En Spedalsk
En Landevejs-Terne
Værtinden i Landevejs-Kroen
Hendes Pige
Bønder og Prangere

BLANDT GØGLERE

Den gamle, blinde Gøgler
Den stærke Mand
De oprørske Bønders Fører
Markedsgøglere, Bønder, Prangere

En Skygge

INDLEDNINGEN

UDENFOR HERREGAARDEN

Baggrunden: Hovedfløjen med hvælvet Sandstens-Portal, vedbenklædte Mure med smaa, gitrede Vinduer. Gaardens store Klokke hænger under et lille Træ-Tag ud fra Muren,

Trappeafsatsen er bred med Stenbænke. Trappetrin ned til Parken — store, skyggefulde Træer, nys udsprungne.

Indkørsels-Porten ud til Landevejen er tilhøre under to mægtige Linde.

Naar Handlingen begynder, staar den GAMLE GREVE og GREVINDEN (yngre end Greven) paa Trappeafsatsen med JUNKER KAI imellem sig.

GREVEN

(løfter en Kaarde i Skede og med Gehæng i højt ivejret).

Sværdet — Sværdet — Slægtens Hæder:
gør det Ære alle Steder,
tjen det tro i alle Dage:

(spænder det om ham med rystende Hænder.)

vend med det,
eller aldrig mer tilbage!

JUNKER KAI

(kysser Sværd-Hefet og Grevens Haand).

Fa'r, jeg har ej Ord . . .

GREVINDEN

(drager ham iltomt til sig, omfavner ham).

Min Dreng!

Ingen Kvinde har Dig bundet —
 ingen her — skøndt jeg har søgt
 vidt om, med en Moders Kløgt,
 blandt din Stand den bedste Kvinde.
 Hvis hun ude er at finde,
 bring mig hende,
 lig Dig selv i Byrd og Rang,
 at din Mo'r endnu engang
 vugge kan i sine Hænder
 Slægtens Stolthed . . .

KAI

(river sig løs).

Mo'r, det ender

med at jeg blir hjærte-blød:
 og saa gaar det første, bedste
 Sted jeg ind, hvor jeg kan fæste
 mig en lille Dukke sød . . .
 Pinedød!

heller la'e sig slaa ihjel —

(springer ned ad Trinene.)

Kollevippen, Kollevappen,
 dér slap 'en paa Trappen — —

Farvel!

GREVEN.

Stands! (ringer paa den store Klokke, raaber)

Kom hid, alle tro Tjenere og Tjenerinder —

kom hid, alle Godsets Murmeldyr —
kom hid, at kysse Junkerens Haand:
nu rejser Husets Stolthed!

DEN GAMLE KUSK

(frem, tørrer sin Mund af med sin Frakke-Flig, kysser KAIS Haand).

Jeg lærte Junkeren at køre de værste Bæster —
gid han maa kunne køre dem værre endda!

DEN GAMLE RIDEKNÆGT

(frem, ligeledes).

Jeg lærte Junkeren at ride den vildeste Fole —
glem ikke Kunsten overfor Kvindfolkene!

DEN GAMLE SKYTTE.

Jeg lærte Junkeren at sætte Kuglen i Tref-Es —
læg aldrig Skyderen fra Jer, naar I rører ved
Kort-Bladene!

LADEFOGDEN

(frem med Svøben under Armen).

Guds Velsignelse i rigt Maal — Gods og Guld
og Udmærkelse — ønskes vor naadige Junker.
Og glem ikke at bruge denne!

Ladefogden slaar Knald med Svøben. Godsets HOV-
BØNDER, HUSMÆND og ARBEJDERE kommer krybende
ydmygeligen frem og kysser JUNKER KAIS Klæder. Kun
GERD'S FAR, en høj, knokkelstærk, graanet Rytter-Skikkelse,
staar oprejst — lidt borte fra de andre — med korslagte
Arme.

HOV-BONDE

(gentager efter Ladefogden).

Guds Velsignelse . . .

HUSMAND.

. . . Gods og Guld . . .

ARBEJDER.

. . . og Udmærkelse . . .

LADEFOGDEN.

Hæ! (slaa Knald).

KOR.

. . . ønskes vor naadige Junker! . . .

LADEFOGED

(ler).

. . . af Godsets Murmeldyr! (knaalder) Naa, kan
I gentage! . . .

GAMMEL HOV-BONDE.

. . . af Godsets . . . af Godsets . . .

GERDS FA'R

(standser ham med en Haandbevægelse).

Her er ingen Murmeldyr — det jeg véd af!

LADEFOGED.

Altid er Du trodsig — men bi! . . .

DEN GAMLE GREVE

(med skælvende Stemme).

Hvad er der? — hvad er der? . . .

GERDS FA'R

(bøjer sig med Hilsen for den gamle Greve).

Vi fægtede ved hinandens Side manges god
Dyst — men mit høje Herskab er bleven
krummet før jeg . . . (med et Sideblik paa KAI) Og mit
unge Herskab skal da først tjene sine Sporer!

GREVINDEN.

O den Opsætsighed! — Min elskede Gemal,
I taaler ingen Sindsbevægelse . . .

(LADEFOGED vil frem imod GERDS FA'R. JUNKER KAI lægger sig godmodig
imellem — rækkende Haanden frem.)

JUNKER KAI.

Lad det nu være godt . . . kom, gamle
Graaskæg, din Haand! (GERDS FA'R bøjer sig stumt, trækker
Haanden til sig og gaar tilbage blandt de andre.) Ja ja da! naar
Du ikke vil . . . (til de Andre) Tak Folk! — vi
skilles som Venner — og mødes igen som saa-
danne!

DEN GAMLE AMME

(kommer frem, lægger Hænderne paa KAIS Skuldre, ser ham ind i Øjnene...).

Min Dreng!

KAI

(bøjer sig, kysser hendes Pande og spørger).

Hvad har Du at ønske mig? — Amme?...

DEN GAMLE AMME

(kysser hans Hænder, ryster dem i et fast Tryk — og siger).

Bliv en bra' Karl, Kai!

DEN GAMLE GREVE vakler paa Trappeafsatsen; GREVINDEN og de Nærmeste understøtter ham.

KAI

(har villet løbe op til Faderen; GREVINDEN vinker afværgende. — GREVEN ledes ind. — Døren lukkes. Alle bort).

Hvi blegned den gamle Mand? Blev han syg? . . . hvad er Sygdom? — Skal han dø? . . . hvad er Døden? . . .

En Skygge glider ud fra Træerne — en høj Skikkelse, indhyllet i et mørkegrønt Slør. KAI studser — følger efter nogle Skridt. — Skyggen forsvinder.

KAI.

Synger ikke længer
de smaa muntre Fugle —
skinner Sol ej længer —
den varme, stærke Sol?
kruses ej Løvet længer
for den lette Brise —
blev mine Øjne dumme —
standsede mit Hjertes Slag?

(med et Udbrud)

Nej, nej!
Jeg føler en Verdens Bølger
bæve mig gennem Sjælen —
hist sidder Rødkælken kælne
og lægger sit Hoved paa Sned —
der pikker Spætten paa Barken,
den lille flittige Smed —

og Solens de flammende Striber
 vipper paa Grenen derved; . . .
 det suser i Træernes Kroner,
 jeg kender de bløde Toner,
 jeg kender Foraarets Sang!
 den kalder mig frem til Dagværk —
 og Dagen er lys og lang,
 den kalder mig ud til Storværk,
 det være sig nok saa tungt:
 mit Sværd! mon noget kan sløve det —
 Livet er herligt, Livet er ungt:
 og nu vil jeg ud at prøve det!

(KAI gaar til Baggrunden, bliver staaende under den store Lind ved Indkørslen
 ud til Landevejen.)

Kaldte der Nogen? saa kuk engang —

OPPE FRA TRÆET.

Kukuk! . . .

KAI

(kiger ivejret, smider Trøjen).

. . . den Trøje blir mig for trang;
 i Skjortæærmer — helt op til Toppen . . .
 (vil entre op.)

GERD

(frem under Løvet, springer ned).

Jeg springer — jeg sprang — det er mig, sa'e
 Loppen!

KAI

(ler).

Det var det Hele — en lille Pige? . . .

GERD.

Det Halve er nok, tør jeg næsten sige --

KAI.

At regne fra Taaen til Midten — eller? . . .

GERD.

Ikke bekymre sig om Bagateller!

(pludselig).

Jeg vil følges med Dig . . .

KAI

(overrasket).

Hvem er Du da? —

GERD.

Jeg?

jeg er lige ud ad den løbende Vej!

KAI.

Hvor kommer Du fra? . . .

GERD.

Jeg er Gerd fra Gaarden —

KAI

(ler).

Gerd fra Gaarden — Du er for liden! —

Farvel! (gaar).

GERD.

Jeg kan vokse mig større med Tiden!

(ser efter ham, tankefuld.)

«Jeg véd mig en Sang» . . . (ryster paa Hovedet.)

Ak nej, den Sang véd jeg ej — endda min
Mo'r hun lærte mig den. (gør et Hop.) Men Et
véd jeg:

Alting løber:

Vaar og Vinter, Høst og Sommer,
Vinden over Engens Blommer,
Blomsten ned ad Bækkens Vande,
Sveden over Høstmands Pande,
Blodet, som trods Vinterkuld'
om det varme Hjærte brænder:

Alting løber,

Alting render,

mens den store Lysestøber,
Solen, holder Kærten oprakt
i de gule Flammehænder:

Hopla!

LADEFOGDEN

(ind).

Afsted med Dig, Du røde Ræveunge!

(slaar Knald med Pisken)

GERD.

Afsted, afsted — lad Pisken ligge;
der er Plads for os Smaa:

kan vi ej ride, saa kan vi gaa,
kan vi ej stjæle, saa kan vi tigge —
Farvel!

(med et raskt Spring ud.)

Nu løber Gerd Gaasepige ud i Verden efter
Gaardens vilde Svane.

FØRSTE HANDLING

TORVET I DEN FREMMEDE BY

Til venstre Raadhuset. Vinduerne i første Stokværk er oplyst. En lille, lav Bygning læner sig ligesom paaklistret op til første Stokværk ved Siden af Portalen, med fremspringende Bislag. —

Dæmpet Dansemusik.

I Baggrunden munder en Gade ud; det ene Hjørnehus her har et fornemt Ydre med Karnap.

Tilhøjre en smal Gyde: Hjørnehuset her har fremspringende Bislag.

Det er henimod Daggry.

NATVÆGTER og GABRIEL LANGFINGER sidder under Bislaget tilhøjre.

GABRIEL rækker NATVÆGTEREN en Flaske, hvoraf han drikker.

GABRIEL.

Stop — Du gaar over Mærket, som min Negl her har sat . . .

VÆGTER.

Jeg véd, at Negl ikke sætter Mærke i Glas . . .

GABRIEL.

Men i Flaske . . .

VÆGTER.

Er Flaske ikke Glas — hæ?

GABRIEL.

En Flaske er af Glas . . . og det er af min Flaske, Du drikker — og jeg siger: Du gaar over Stregen!

VÆGTER.

Hvor har Du «neglet» den Muskat, Gabriel Langfinger?

GABRIEL.

Jeg har faaet den tilsendt fra Raadhuskælderen.

VÆGTER.

Tilsendt? . . .

GABRIEL.

En af mine Kærester varter op ved Raadhusballet inat — hun sendte mig Flasken ud af Vinduet.

VÆGTER.

Du blir mig noget tyk, lille Gabriel — En af dine Kærester — Har Du Raad til det?

GABRIEL.

Det er den billigste Maade at leve paa — indtil jeg finder mig et Herskab.

VÆGTER.

Du blir neppe billig for dit Herskab, da.

GABRIEL.

Ingen Familiaritet! Jeg haaber at blive en
elkonditioneret Tjener.

VÆGTER.

Det er vist paa høje Tid.

GABRIEL.

Nu er det paa høje Tid, at Du synger Dit
Vers.

VÆGTER

(tager en Sturk, rømmer sig, synger).

Nu er det paa de Tide,
Hver føjer sig til Seng:
Husbonden hos sin Pige,
Madmoder med sin Dreng.

GABRIEL.

Aa Snak! Det er Verset ved Ti-Slaget.

VÆGTER.

Hvad Tid paa Døgnet har vi da nu — saa-
an omtrent?

GABRIEL.

Omtrent er hun ved Morgengry. (synger).
Det nu paa Skanken, hver en rørig Kristen,
Lokken er tre paa Morgenkvisten.

VÆGTER

(lægger sin Haand over hans Mund).

Tvi Dig! Du spolerer Embedet for mig. —
 (Fra Baggrunden kommer KAI. Han staar og betragter det smukke Hjørnehus.)

GABRIEL

(til Vægter).

Hist kommer en Fremmed — jeg vil forsøge
 min Lykke hos ham.

VÆGTER.

Skal det være med den lange Finger —?

GABRIEL.

Vi begynder med Tømmelen. (rejser sig — bukker
 henimod KAI.) En herlig Vaarnat, min Herre!

KAI.

En smuk Nat for Landevejsfarere.

GABRIEL

(gør Tegn med Tømmelfingeren).

Skulde I maaske høre til Broderskabet? . . .

KAI

(lidt kort).

Jeg hører til dem, der ikke svarer paa næs-
 vise Spørgsmaal.

GABRIEL

(med Gestus)

Alt forladt!

KAI

(betragter ham. se.).

En munter By, nok! Saa er det min By.
 (peger op mod Hiørnehuset.) Kunde man muligen faa
 Lossement i dette smukke Hus?

GABRIEL.

Tvivlsomt — men ikke umuligt! Der bor
 en fornemme Dame, som holder Ja-Ord inat
 hist paa Raadhussalen med en kongelig Oberst
 og Krigsmand.

KAI

(kommer frem og betragter Raadhuset).

Undervejs hed det overalt:
 Krigen, som var — Krigen, som kommer
 — og alle Krigens Plager og Pestilens . . . Og
 her er festlig Lys og Musik!

GABRIEL.

Netop! Krigen er endt --- i første Omgang.
 Den anden staar snart for Døren efter alle
 Solemærker at dømme . . . Saa skynder vi os
 at drikke og danse, inden Sol staar op.

KAI.

Det er der Ræson i. -- Men sig mig, hvad
 kriger man da saa meget for i dette Land?

GABRIEL

(ler).

De kan ikke blive enige om at stave «Vorherre» paa den rette Maade.

KAI

(ler).

Hvordan staver man da »Vorherre»?

GABRIEL

(smørret).

Ja, det er Hemmeligheden . . . og derfor har vi nu kriget i samfulde tre Aar — og kan vel vedblive i ti Gange tre.

KAI

(som har skottet op til den oplyste Raadhussal).

Gud véd, hvornaar Menneskene vil blive fornuftige. Jeg vil forsøge det . . . (gaar hen til Raadhusportalen — forsøger paa at klavre op.) Hjælp mig!

VÆGTER.

Stop! Er I forrykt? . . .

(GABRIEL sætter sin Skulder til. — KAI svinger sig op og kiger ind ad Vinduet.)

KAI.

Nej, men den Dame derinde kunde gøre mig det! (kysser paa Fingeren.) Allerkærest! Hvem kan det dog være?

GABRIEL.

Kunde I ikke beskrive hende lidt nøjere?

KAI.

Hun danser, saa hun kunde faa alle udskaarne
Engle paa en Prækestol til at følge sig!

GABRIEL.

Ih, det maa være Oberstens Trolovede.

KAI

(kaster et Guldstykke til GABRIEL).

Dér!

VÆGTER.

Jeg arresterer Jer! Gøre Indbrud i selve
Raadhuset! —

KAI

(kaster et Guldstykke til ham).

Arrestér mig — bagefter.

GABRIEL.

Skal jeg ikke anvise Jer et Herberge? . . .

KAI

(idet han svinger sig ind ad Vinduet).

Her er mit — Glædens!

GABRIEL

(til Vægteren).

Det var han forholdsvis hurtig om at finde.
(klinker med Vægteren med sit Guldstykke.) Rigtig et Herskab
efter mit Hoved!

(GERD kommer hastig fra Baggrunden.)

GERD.
Godaften, I gode Mænd.

GABRIEL.
Godaften, min lille, gode Pige! Er Du sikker
i din Sag?

GERD.
Ja, jeg er. — Har ingen af Jer seet min
Herre?

GABRIEL.
Hvad for en Herre?

GERD.
En smuk, ung Herre — høj og rank. —
Hans Hest lammede undervejs — jeg var lige
ved at indhente ham . . . men jeg turde ikke.

GABRIEL.
Er Du i hans Kondition?

GERD.
Det véd jeg ikke. Hvor er han?

GABRIEL
(fløjter).
Har lige nys søgt sig en Kondition — i
Glædens Hus.

GERD
(hurtig).
Hvor ligger det?

GABRIEL

(belærende).

Nogle Glædeshuse ligger i de smaa Gader . . .

GERD

(hurtig, bestemt).

Dér søger ikke min Herre.

GABRIEL

(peger).

Saa søg ham hist. —

(GERD gaar lige hen til Raadhusporten, banker med Dørhammeren.)

VÆGTER.

Hys, hys! Det sømmer sig ikke for en lille
Pige at være saa hastig.

GERD.

Jeg har Bud . . .

GABRIEL

(med Vægt).

Det skal jeg besørge.

GERD.

Mit Hjærte har Bud. (banker. En Tjener kommer ud,
gabende.)

TJENER.

Hvem Fanden vil ind her? Har Du Ind-
bydelse? . . . (strækker Haanden ud.)

GERD

(misforstaar det, tager hans Haand).

Godaften, min gode Mand! Kan jeg faa min Herre i Tale?

TJENEREN

(slaar hendes Haand tilside).

Saadanne Pigebørn kan vente til siden.
(gaar ind, slaar Porten i.)

GERD

(slukøret, ser paa Gabriel).

Hvad skal jeg nu gøre?

GABRIEL.

Gaa hjem og sove.

GERD.

Jeg sover først, naar min Herre kommer.

GABRIEL.

Sover Du hos ham?

GERD.

Udenfor. —

GABRIEL.

Da maa Du ligge her paa Torvet.

GERD

(sætter sig i Krogen ved Siden af Raadhustrappen, læner Hovedet mod Muren).

Laan mig din Kappel! — Det er koldt — jeg er træt.

GABRIEL

(med en Gestus).

Jeg har ingen. (peger paa Vægteren.) Men han dér laaner Dig gerne sin Morgenstjerne — at dække Dig til med.

(VÆGTEREN har sat sig til at snorke under Bislaget. GABRIEL lister hans Morgenstjerne til sig og lægger den i Skødet paa GERD.) *Sub hoc signo* — som vi Latinere siger.

GERD

(træt).

I er vel en meget klog Mand?

GABRIEL

(med Selvfølelse).

Jeg har gaaet i den bedste Skole — i Mesterlektion!

GERD

(bøjer Hovedet tilbage).

For alle de kloge — og gode Mennesker, der findes i Verden.

GABRIEL

(rørt).

Tak, mit Barn! Vi vil se at passe godt paa vort Herskab — vi to tilsammen — (tilføjende) om det ellers blir muligt.

GERD

(halvt sovende).

Jeg vil se at drømme om min Herre — i Glædens lyse Hus. (Sover. — Morgenstjernen triller fra hende hen for Fødderne af Gabriel. Han tager den op og planter sig med den paa den modsatte Side af Trappen.)

GABRIEL.

Her sover en lille Pige — og drømmer om et ungt Herskab, som jeg staar paa Vagt for at snappe fra hende. — Hist snorker en drukken Vægter — og drømmer om at passe paa en By, — der danser paa en Vulkan! *Dum dormitant dii, pereat mundus!* Den Latin kan være ligesaa god som den, der staar paa Apotheker-krukkerne. —

Fra Baggrunden kommer en Del Portechaisebærere; de standser udenfor Raadhusportalen; — et Par af Bærerne har særlig fint Liberi.

FØRSTE BÆRER

(til sin Kammerat).

Holdt! (de sætter Bærestolen ned.)

ANDEN BÆRER.

Nej, lad os komme helt hen til Trappen — vi er det fineste Liberi her paa Pladsen.

(de tvinger sig frem mellem de andre Bærere.)

TREDJE BÆRER.

Enhver Stol er god for sig . . .

FØRSTE BÆRER.

Det sa'e Kurvemageren . . . men 'gu faldt han igennem Sædet.

(sparker til tredje Bærer.)

TREDJE BÆRER.

Du er saa køjter, fordi Du er i Oberstens

Liberi. Lad ham passe, at han ikke faar Kurven . . .

FJERDE BÆRER.

Eller Hornene . . .

FØRSTE BÆRER

(skaar ham).

Jeg skal lemlæste Dig!

(Bærerne stimler sammen, Porten gaar op, TJENEREN frem, støder i en Fløite.)

TJENEREN.

Portechaisen til Hans friherrelige Naade, den strenge Hr. Obersts trolovede Dame!

(En Mængde Par kommer ud af Raadhusportalen; Kavalererne følger deres Damer kurtiserende til Bærestolene.

I Spidsen OBERSTEN og HANS DAME; ved hendes Side KAI med Hatten under Armen, kyssende hendes Haand — yderst optaget.)

OBERST

(bukker for hende).

Min naadige . . . (aabner Portechaisedøren for hende)

KAI

(kysser hendes Haand).

Min naadige . . . . . (hjælper hende ind.) Jeg er nu og i al Evighed min Skønnes ærbødige Tjener!

DAMEN

(smiler og trykker hans Haand,

Evighed er et stort Ord, Hr. Ridder.

OBERST

(med sammenbidte Tænder).

Til Evigheden er Springet lidet.

KAI

(ser knejsende paa ham).

Vi kan forsøge det Spring sammen . . .
om Eder lyster. Jeg er til Tjeneste, hvor og
naar . . .

DAMEN

(ler og rækker sig ud gennem Vinduet).

For Himlens Skyld ingen Hanedans, — I
bolde Kæmper — nu maa Ballet være slut.

OBERST.

Nu er Ballet slut — (giver Bæerne et Vink, — de
sætter sig i Bevægelse; DAMEN kaster Haandkys til KAI, som vil følge efter.
OBERSTEN tager ham i Skulderen) vor Dans begynder her!

KAI.

Ganske som I befaler.

(Kaster et sidste Kys til DAMEN, som er bleven baaren hen til det for-
nemme Hjørnehus, gennem hvis Port hun forsvinder

Alle de andre Gæster er væk, — Dagningen lyser over det øde Torv.
GABRIEL nærmer sig KAI.)

GABRIEL.

Undskyld, min unge Herre . . .

KAI

(utaalmodig).

Hvem er I? Jeg har ikke Stunder nu.

(til OBERSTEN.) **Jeg gør Hr. Obersten min Kompliment — Damen er fortryllende!**

OBERST

(lægger Haanden paa Kaarden).

Dreng . . .

GABRIEL

(gaar imellem).

Strengte Herrer . . . det er vel ikke Meningen . . . saa tidligt paa Dagen. Galanteri er dog ingen *causa belli*?

KAI

(ser og trækker sin Kaarde).

Causa belli . . . det er godt! En garde, Hr. Oberst! (Obersten trækker.)

GABRIEL.

Men saa hør dog — stik den Klinge ind.

KAI

(strengt).

Vogt Dig for den Tandstikker.

OBERST.

Til Sagen! (falder ud, de fægter.)

GABRIEL

(løber hen til VÆGTEREN).

Hej, — holla! Overfald, Mord — Legemsbeskadigelse . . .

(VÆGTEREN vaagner og gnider sine Øjne; GERD vaagner ligeledes, rejser sig, stirrer maalløs paa de Kæmpende.)

KAI

(fægtende).

Lad den Vægter gaa ad . . . ah! . . .
(vakler truffen.)

OBERST

(stikker Kaarden ind, idet han fjerner sig).

Saaledes lærer vi Krigsmænd de unge
Hanekyllinger *mores*.

GABRIEL

(med opløftede Hænder).

O tempora, o mores! (understøtter KAI.)

GERD

(iler hen til KAI, som har sluppet sin Kaarde og er segnet).

Min Herre, o, min Herre! (ned ved Siden af ham.)

KAI.

Det Kaardestød skal han betale mig. (til
GABRIEL) Hvorfor kaldte Du ad den fordømte Væg-
ter? . . . Lad ham nu skaffe mig en Badskær
. . . Aa — au . . . (til GERD, der klynger sig til ham.) Slip
min Skulder — hvem er Du?

GERD.

Jeg er Gerd fra Gaarden. — Lider den
vilde Svane ilde? (hun rækker Hænderne ud mod GABRIEL og
VÆGTER.)

VÆGTER

(som sammen med GABRIEL løfter ham op).

Han gav mig en god rhinsk Dukat — fuld
Vægt!

GABRIEL.

Fuld Vægter — saaret Kavalier — god
Kondition — allons!

(peger mod Hjørnehuset ved Gyden; de bærer KAI derind fulgt af GERD, som
ikke vender Øjnene fra den Saarede. Fuldt Dagslys.

Tæppet.

KAIS KAMMER

Han ligger (tilvenstre) paa en Løjbænk, støttet af Puder under Hoved og venstre Skulder, Kappen over sig. Skaal med Blomster paa Bordet, Tinkrus med Vand i. Paa den modsatte Væg et Vindu i en dyb Niche; Aftensol.

Dør i Baggrunden. Ved Siden af et gammelt Skab. GERD sidder paa en Skammel udenfor Kais Leje, bladende i en stor, svær Bog med Spænder.

KAI

(utaalmodig).

De Satans Puder . . .

GERD

(rejser sig).

Bi, jeg skal rette . . .

KAI.

Bliv hvor Du sidder . . .

GERD

(idet Bogen falder paa Gulvet).

Det Bæst er saa tungt . . .

KAI.

Lad det ligge . . . (Ophold.) Hvad for et Bæst?

GERD.

En Krønikebog — med Drager og Lindorme, Dværge og Riser . . .

KAI.

Pølsesnak . . .

GERD.

Nej, Herre; det staar prentet — det er sandt altsammen.

KAI

(ler og vaander sig).

Av for syv . . .

GERD.

Ikke utaalmodig — og ikke bande! . . .

KAI

(løfter sig paa den højre Arm).

Maa jeg atter og atter sige Dig, at Du kan gaa . . .

GERD

(hurtig).

Ja, Herre, — naar I er karsk igen . . .

KAI.

Pokker ivold! — (læner sig tilbage.) Hent mig Gabriel . . .

GERD

(trækker paa Skuldrene).

KAI.

Naa! . . .

GERD.

Han sidder her nedeunder og drikker
Vagtstuen.

KAI.

Gid jeg sad dér . . . (rækker efter Kruset.) Spr
ned og hent mig Kruset fyldt med Rhin
Men hæld først Vandet ud! —

GERD.

I taaler ikke hidsende Drik for Eders Vun
Herre — det har jeg fra min Fa'r . . .

KAI

(kaster Vand efter hende).

Og det har Du fra mig! —

GERD

(bøjer sig — ydmyg — smiler).

KAI.

Kan jeg ikke ved nogen Slags Manen
Besværgen faa drevet denne *spiritus 'familia*
fra mig . . .

GERD

(ler).

Ikke ved nogen Slags — førend I er kæ
igen! Kom, lad mig se til Forbindingen! .

KAI.

Bliv fra mig — Pulverhex — Marekat . . .
hent mig Gabriel: han skal bande for mig!

GERD.

Herrel! lad mig prøve derpaa . . .

KAI

(ler).

Du? —

GERD.

Min Fa'r lærte mig det — han var Rytter.
(rejser sig, lader som hun trækker fra Læ'ret.) Kors — Kreuz —
Pest — Sacrament, hvilket dumt Bæst jeg har
været, at gaa paa Dansegulv og blive stukket i
Skulderen for en fremmed Dames Skyld . . .

KAI

(ler).

. . . som jeg ikke bryder mig en Døjt om . . .
(vaander sig.) Av, — av . . . jeg faar aldrig min
Førlighed igen . . .

GERD.

Jo — naar Lejlighed gives — og I ligger
smukt stille!

KAI.

Gaa hen — luk Vinduet op — lad den
skønne Aftensol gøre mig et Besøg! . . .

GERD

(gaar til Vinduet — lukker op — ser ud).

Saa skøn en Kvæld — men lummerhedt —
Byen er i Uro — om ganske lidt
vil Lynene lyse og Tordnen buldre . . .

KAI.

Havde jeg blot to raske Skuldre! . . .

GERD.

Hisset gaar Vagt — herhid og herhen . . .

KAI.

Havde jeg blot min Hest igen! . . .

GERD.

Folk i Vaaben — paa Torv og Plads . . .

KAI.

Stod jeg blot dér i Køllert og Kyrads! . . .

(rejser sig, vil ud paa Gulvet.)

Var jeg blot dér — i den tætteste Flok! . . .

GERD

(gaar fra Vinduet hen til Skabet).

Lig stille, Herre, — det kommer nok!

(tager en Luth ud af Skabet, gaar tilbage til Skammelen.)

KAI.

Hvad har Du dér? — den skinner saa blank -

GERD

(prøver den).

Aa, ingen Ting — blot en Sladderhank . . .

KAI.

Kan Du spille og synge? . . .

GERD.

En Smule. — jeg tror . . .

KAI.

Hvor har Du lært det?

GERD.

Alt af min Mo'r!

(spiller og synger).

Rytter-Visen.

*Min Fa'r han var en Ryttersmand,
som lo ad Stød og Vunde,
han hug sig gennem Fjendens Land,
saa drog han hjem og blev paastand
som han var født —
en Bonde!*

*Min Mo'r laa fin og lys paa Straa
i Nabohytten inde,
hun vogted Faar og Geder smaa,
men Hjærtet vogted hun ej paa,
det tog min Fa'r —
fra hende!*

*Hun kunde alle Viser smaa
som Fuglen uden Noder,
hun løb, saa tidt hun skulde gaa,
hun sang og sprang saa let paa Tau,
hun sang, da hun —
blev Moder!*

*For mig blir Stuen aldrig trang,
 hvor Vinden blæser, bor jeg,
 for Vinden synger jeg min Sang,
 og skulde jeg staa Brud engang,
 jeg gør som Mo'r —*

det tror jeg!

*Af luftigt Ridt i alskens Vejr
 ret aldrig bliver ked jeg,
 og kommer Godtfolk mig for nær,
 saa er jeg Ryttersmand og bær'
 mig ad som Fa'r — (hugger i Luften.)*

det véd jeg!

KAI

(glad, forundret).

Men Du er jo en hel lille . . . (afbryder, vender
 Blikket bort, ligegyldig.) Naa, ja, det Klimper er ikke
 ilde!

(Det banker. GERD flytter sig med Skammelen hen bag Løjebænken.)

KAI

(kort).

Kom ind!

GABRIEL

(i Døren).

Her er en Dame, Herre! . . .

KAI.

Hvad for en Slags?

GABRIEL.

Jeg véd ikke ganske — hun gaar ret straks —
vil bare tale to Ord . . .

KAI.

Ikke fler?

GABRIEL.

Her kommer hun, Herre — maskért, som I ser!

(En maskeret DAME kommer; standser indenfor Døren; paa et Vink af KAI
gaar GABRIEL ud.)

DAMEN

(nærmer sig).

Jeg er smærtelig berørt . . .

KAI

(vil rejse sig, munter).

Behøves slet ikke:
det er mig, som blev berørt — og mig, som
føler Smærte.

DAMEN

(hen ved hans Side, bøjer sig over ham).

At jeg skulde forvolde! . . .

KAI

(kysser hendes Haand).

Mit dyrebare Hjærte!

GERD

(skjult; griber en Akkord).

Pling! . . .

DAMEN

(studser).

Er vi ene? . . .

KAI

(ser bag Sengen).

Saa omtrent!

DAMEN.

Jeg har noget at betro Jer!

O Gud, at I skal ligge dér saa ilde skamferet! . . .

KAI.

Betyder ikke noget — det Stik er snart kureret:
 naar min Skulder er i Orden — saa er Gen-
 svaret mit!

DAMEN

(kysser ham paa Panden).

Min tapre Hr. Ridder — jeg vil sige Jer det
 frit:
 min Haand har jeg vel bunden — men mit
 Hjærte . . .

GERD

(som tør).

Pling — pling!

KAI

(hæftig).

Jeg taaler det ej længer . . . (ser bag Løibænken.)

DAMEN.

Hvad er der? —

KAI.

en Sladderhank, som lytter . . . (til GERD) Gaa
ud! . . .

DAMEN.

I har vel Feber?

(kaster sig over hans Bryst.)

Staa op! hvis det er muligt . . . der er Fare
. . . vi maa fly:
Jeg elsker Jer . . . før Midnat er Fjenden for
vor By!

GERD

(som før)

Pling, pling, pling . . .

(Trommehvirvel.)

KAI

(rejser sig.)

Fjenden? . . .

DAMEN.

Som jeg siger — red mig — red os begge!
(Klokkeringning. Larm, Skud.)

GABRIEL

(hastig ind.)

Der ringes til Storm! Obersten . . .

DAMEN.

O Gud!
han søger mig . . . min Elskte! frels Dig!
(løber.)

KAI

(ser forbauset efter hende og paa GERD, som kommer frem).

Hun løb ud!

Og Du? . . .

GERD

(frem).

Hvor hun var falsk! —

KAI

Men din Luth, den var stemt!
Blot Du var et Mandfolk — gid Pokker staa i
Kvinden!

GABRIEL

(ængstelig).

Mon vi kan blive her? — (Skud.)

KAI.

Vi er gemt — men næppe glemt:
enten slaas med Obersten — men heller slaas
med Fjenden.

(vikler sin Kappe om Skulderen, griber sin Kaaarde, ud, standser i Døren.)
Kom — kom! (bort.)

GABRIEL.

Jeg haaber han kan dække mig . . . (ud efter ham.)

GERD

(slænger Luthen over Ryggen, ser sig om).

Hvad skal jeg tage med? (hen til Bordet.)

Disse Blomster var hans Lyst:

han kyssed dem — jeg saa det. De skal gemmes ved mit Bryst!

(opdager hans Pistoler paa Bordet.)

Og disse har han glemt. Tør jeg røre dem?
— uha!

(stikker dem i sit Bælte; Skud, Skrig.)

Det er hans — de skal med — blot de ikke
gaar a'!

(løber ud.)

GADE-KAMP

Saa er vi paa Torvet.

Pladsen er grelt belyst af Skæret fra Byen, som brænder dybt ned igennem Baggrundens Perspektiv.

Fjenden har stormet. Resterne af Garnisonen, ført af OBERST, hans KVARTÉRMESTER og FÆNDRIK, er trængt tilbage til Torvet og værger sig dér — bag en Barrikade af væltede Karrer, Husgeraad, dræbte Heste og Mennesker — lige under det smukke Hjørnehus, i hvis sprængte Karnapvindu OBERSTENS DAME fortvivlet sees at følge den vilde Kamp.

OBERST

(raaber).

Skyd lavt, Karle, — skyd lavt . . . !

KVARTÉRMESTER.

Ingen Munition mere! . . .

OBERST.

Saa brug Klingerne! . . .

FJENDTLIG OFICFER

(øverst paa Barrikaden).

Pladsen er vor. -- Vil I ha' Kvartér? . . .

OBERST.

Ja! i Helved! . . . (skyder ham ned med sin Pistol, som han derpaa slænger ind iblandt Fjenden.)

DER RAABES AF FJENDEN.

Ingen Pardon — ingen Pardon! . . .

OBERSTENS DAME

(bøjer sig ud af Vinduet, udstrækker Armene mod Oberst).

Beskyt mig — red mig! . . .

OBERST.

Spring ned — jeg skal gribe Dig . . .

(vilde Raab af Fjenden.)

OBERSTENS DAME

(trækker sig gysende tilbage).

Jeg tør ej . . .

OBERST.

For sent — for sent! . . .

(Nu er det Øverste af Barrikaden fuldt af fjendtlige Soldater — over Karrer og Lig stiger de ned paa Torvet — Skud og Skrig.)

OBERST

(raaber).

Tilbage! — ind i Raadhuset — følg mig,
Folk! . . .

KVARTERMESTER

(idet han hugger en fjendtlig Soldat ned).

Var der nu blot Krudt i Raadets Vin-
fade! . . .

OBERST, KVARTERMESTER, FÆNDRIK og de Tilovers-
blevne ind igennem Raadhusporten, som de stænger efter sig.

En lille Rest af Garnisonen og væbnede Borgere, som
ikke er sluppet ind i Raadhuset, kæmper Fortvivlelsens Kamp
midt paa Torvet med Fjenden. I Karnapvindet sees
OBERSTENS DAME hændervridende.

I dette Øjeblik kommer KAI og GABRIEL ind paa Scenen
fra Gyden tilhøjre -- straks efter GERD.

GABRIEL

(dækkende sig bag Kai).

Fy for Pokker, Herre lad os se at komme
væk!

KAI

(ler).

Lettere sagt end gjort! . . . (vikler Kappen om venstre
Skulder, Kaarden i højre Haand -- hans Næsebor udvides -- hans Øjne lyser.)

GABRIEL

(peger ud tilhøjre).

Gyden er fri -- endnu!

GERD.

Se -- se -- den Ulykkelige! (peger mod det smukke
Hjørnehus. De fjendtlige Soldater har sprængt Døren og er trængt derop.
DAMEN sees i Vinduet -- værgende sig mod Voldsmændene.)

KAI svinger sin Kaarde, kaster sig imod de fjendtlige
Soldater, som nu oversvømmer hele Torvet, men trænges
fægtende tilbage, hvor GERD staar.

DAMEN

(skriger deroppe).

Frels mig — frels . . . !

KAI

griber den ene Pistol, som GERD holder frem — sigter op imod Vinduet — skyder).

Her er Frelsen! . . .

DAMEN synker ned med et Skrig, truffet; Legemet faldt ude over Vindueskarmen.

KAI

(bestyrtet — derpaa kort, bestemt).

Den eneste mulige! . . . (griber den anden Pistol og fyrer.

Idet den, som bøjer sig over den dræbte Dame for at rive Smykkerne af hende, falder omkuld med en Ed.)

GERD.

O Herre — Krigen er en Rædsel!

KAI.

Ve dem, som bringer den over os!

gennemborer en Soldat, der griber efter GERD; slaar sin Kappe over hovedet og drager hende med sig — idet han saarer endnu en Soldat, der vil spærre dem Vejen ud tilhøjre.)

GABRIEL

(gør sig saa lille som muligt og iler ud efter KAI, — sigende).

Han slaas som Fanden selv med Horn og Klove — jeg vil følge ham i Halen!

Tæppet hurtigt.

ANDEN HANDLING

I DEN PESTBEFÆNGTE BY

Nu er vi atter i en fremmed By.

Det er lige indenfor Stadsporten, hvis jærbeslagne øje er slaet op paa vid Gab. Solen brænder. Udenfor orten sees det støvede, træløse Landskab. Luften staar ille, kvalm og tung. Det er Middagstimen — den mindst ulige Skygge. Byen som uddød.

Husene, med de spidse Gavl, er lave. Det øvre Stok-erk hænger ud over det nedre. Slidte Stentrapper med ærgelændere. En lille Springvandsbrønd tilhøjre. Indenr de fleste Vinduesruder er hængt hvide Lagener.

Flere smale Gyder munder ud i den bredere Gade, der rer til Porten og Stadsmuren, hvorpaa et mønjerødt Træ-alleri med dækket Trappe.

En Række LIGBÆRERE, med tomme Baarer, kommer lefra ind gennem Porten og sætter sig paa Baarerne under rægalleriet tilvenstre.

FØRSTE BÆRER

(tørrer Sveden af Ansigtet med Skjortæærmet).

Hvem har Flasken? . . .

ALLE BÆRERNE

(trækker Flasker frem).

Her! . . .

FØRSTE BÆRER

(griner idet han langer ud).

Hvad er det?

ANDEN BÆRER

(bleg, mager).

Dobbelt Kronebitter paa Perikum og Malurt!

FØRSTE BÆRER

(griner).

Vi har kronede Dage . . . hva? . . . og
 hvad vi ikke har, det har Apothekeren (drikker)
 det Asen.

ANDEN BÆRER.

Holdt! . . . gem noget til mig.

FØRSTE BÆRER.

Det Snavs! — Jeg troede, den var sat paa
 Malvasier — (kaster Flasken til ham.) jeg drikker ikke
 andet end Malvasier!

ANDEN BÆRER.

Da er en Bitter ikke at foragte — — thi
 man kan dog aldrig vide . . .

FØRSTE BÆRER

(henvendt til de andre).

Det Blegnæb — han er ikke vant til det!
 Han sa'e til mig de første Dage: Naar vi faar
 den op paa 100 om Dagen, — saa lægger jeg
 Bestillingen ned!

BÆRERNE

(griner).

FØRSTE BÆRER.

. . . og nu har vi den oppe paa 700 —
og nu drikker han Kronebitter — det Fæ!

TREDJE BÆRER.

Du er alligevel Oldermænd i Lavet, Kristoffer,
— her har Du Malvasier.

FØRSTE BÆRER

(med en bred Haandbevægelse).

Singgott, alle Mand! og Herren give os godt
at bestille — nu og ad Aare. Thi det er vel
rart nok om Vinteren at bære smukke Folk i
Portechaise til Dans og Festlighed, — men det
smider dog anderledes af sig at bære dem i
Sommerheden — paa denne. (klapper paa Baaren.)

TREDJE BÆRER

(forklarende omstændeligt).

Pestilens er en Følge af Krigen. Krigen
medfører — pro primo: svært Tab af Menneske-
liv og onde Saar. Pro secundum: Dyrtid, daar-
lig Levemaade, Drik, Svineri og Utérlighed.
Summa summarum: naar blot Krigen og Svine-
riet vil holde sig — den første udenfor Byen
— det sidste i Byen — da har vi ingen Nød.

FØRSTE BÆRER

(griner).

Aa, hvad Svineriet angaar, har det ingen Fare!

FJERDE BÆRER.

Hvor mange tror Du nu, at Du har baaret, Kristoffer?

FØRSTE BÆRER

(rejser sig).

Jeg tæller dem ikke efter . . . det lønner sig ikke Umagen. — Nu skal vi hen at hente den rige Rebslager — med Sang og Røgelse og alle Dikkedarer. Hans Ende blev spunden for kort — (snyder Næsen.) spyt i Næverne, Folk — marsch!

Scenen staar tom et Øjeblik.

KAI, GERD og GABRIEL kommer ind igennem Porten.

KAI holder sig for Næsen — smiler — skotter til de to andre.

KAI.

Ganske vist — en ejendommelig Lugt!
 — (ser sig om.) En mærkelig By. Ingen Portvagt
 — ingen Sjæl paa Gaderne — Alt som uddød!
 . . . (til Gabriel.) Hvor finder vi Lossement her?

GABRIEL

(sætter sig paa den første Hus-Trappe).

Jeg orker ikke længer, Herre — denne

næltende Hede — denne bagende Sol — og
 . . denne Lugt — puh! Det er for meget
 for en rettroende Kristen!

KAI.

Du er for tyk, Gabriel: Du kommer aldrig
 Himlen — Du vil blive brugt til at smelte
 'alg af — et vist Sted.

GERD

etter sig paa en Afviser; lægger Læben i sit Skød, Hænderne under Knæet,
 vippende med Foden).

Hvor er dine Vittigheder, Gabriel? er de
 ydt ud som Du selv i Sommer-Heden?

GABRIEL

(puster).

Jeg er lutter Olje . . . *oleum et operam
 erdidi* . . .

KAI.

Din Latin tager Livet af Dig. —

GABRIEL.

Da vil jeg blive brugt til at smøre Himlens
 Dørfløje — de piber saa stygt i den senere Tid
 — har jeg hørt.

KAI

(ler).

Hørt? . . .

GABRIEL.

Min Navnefætter, Erkeenglen, har sagt mig i en Drøm, at Himmeldørene næsten er rustet fast. Der er for mange Hellige, som vil ind, — man har ikke Lossement nok: — saa laaser man Porten.

KAI.

Gabriel! vi vil ha' Lossement — her!

GABRIEL.

Herre, jeg kan ikke flytte en Fod — puh!

KAI.

Giv ham en frisk Luftning, Gerd.

GERD.

Det maa da være fra vor Hjemstavn, —
(prøver Luthen.)

KAI.

Rigtigt — en Vise!

GERD

(søgende Akkorder).

Om Sol over grønne Enge — om vor gyldne
Maj — vor dejlige Vaar.

KAI

(tager sin Hat af og vifter sig med den).

Grønne Enge — gyldne Maj — vift hid over!

GERD

(spiller og synger).

Maj-Visen.

*Se, det summer af Sol over Engen,
 Honningbien vil fylde sin Kurv,
 og der pusles ved Bordet og Sengen
 af den fattigste Siske og Spurv:
 og der jubles hele Dagen,
 men mod Kvælden blir Alting saa byst —
 Vaaren synger sin Sang, det er Sagen,
 og mit Hjærte blir Voks i mit Bryst.*

[Udenfor Scenen høres dumpt og højtideligt Salmesang.]

Veni, creator Spiritus,
 Mentis tuorum visita,
 Imple superna gratia
 Quæ tu creasti pectora.

GERD studser en Smule — derpaa fortsætter hun livlig:

*Der er Sølvklang i Maj-Bækkens Vove,
 gyldent Skær gennem Aftenen lang,
 hver en Grøft bliver blomstrende Skove
 langs den kornrige, bølgende Vang:
 disse Bølger, o, de stiger
 med min Sjæl over Solskyens Rand —
 rundt i Verden er dejlige Riger,
 ingen Vaar som en Maj i vort Land!*

(KAI og GERD gentager de fire sidste Linjer — GABRIEL falder ind med dyb Bas.)

Ind kommer fra Sidegaden en Ligbegængelse: Kordrenge med tændte Vokslys og Røgelsekar; en Præst med Crucifix; Bærere med en Baare, hvorpaa en tilhyllet Død; Følge, som holder Tørklæder for Næserne.

Der synges:

Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore sic te prævio
Vitemus omne noxium.

Naar Processionen har naaet Porten, opstaar der en Bevægelse; Følget begynder at flygte, Bærerne sætter Baaren ned.

PRÆST.

Men for Himlens Skyld . . .

FØRSTE BÆRER.

Ikke et Skridt gaar vi længer — den Døde vil staa op . . . det er imod Reglementet.

PRÆST.

Ve — ve . . . (løber; Følget spredes.)

KAI

(træder til).

Hvad er der?

FØRSTE BÆRER.

Hvad der er? — spørg Liget om det! Han vil staa op . . . og vi har dog bundet ham for-

varligt med hans egne Strikker — den rige
Lebsluger.

KAI.

Er I fra Forstanden — begrave en Levende?
(tager sin Dolk, skærer Strikkerne over.)

ANDEN BÆRER.

Aa, i disse Dage gaar det som det bedst
kan . . . der er nok af den Fragt!

KAI.

Hvad er det, Du siger? . .

FØRSTE BÆRER

(peger paa Røgelsekarret, som Kordrengen har sluppet).

Hvis I ikke er saa gennemsvivet af Syre som
1 Garver — saa brug hellere Røgelsen dér!

KAI.

Hvad fejler den stakkels Mand?

BÆRER

(tørt).

Det er Pesten! . . .

KAI

(studser).

Pest! . . .

GERD

(ligeledes).

Pest? . . .

GABRIEL

(Hænder .)

Pesten! . . . Gud fri os naadigt!

DEN SYGE

(støtter .)

Vand! . . .

KAL.

Gabriel, hurtig hen til Brønden . . .

GABRIEL.

Herre, jeg ryster alt af Feberen . . .

GERD.

Lad mig! *(springer hen til Brønden, væder sit Hovedklæde, kommer tilbage til den Syge, fugter hans Læber.)*

KAL.

Vi maa ha' ham i Hus . . . *(til Bærerne.)* Bring ham herind, — kanske vil han komme sig!

BÆRER.

Ingen laaner ham Hus — det jeg véd — og har I selv rørt ved ham, saa kan I ligge på Gaden blandt Svinene.

KAL.

Her er Penge! . . .

ANDEN BÆRER

(griner).

Vi fortjener mere i disse Uger, end vi kan
rikke op hele vor Livstid. Gem I jeres Skil-
inger. (peger.) Men i hint Hus kan I lægge
sam . . . dér er de alle døde!

(Bærerne grinende ud.)

KAI.

Gerd og Gabriel, vi bringer den Syge herind!

GABRIEL.

Undskyld, Herre, vil I ikke først se min
Lunge . . .

KAI.

Jeg vil se Dig hængt, hvis Du ikke hjælper
ig.

GABRIEL.

Jeg vil tjene Jer redeligt i Alt — mod pas-
sande Vederlag. Men jeg har ganske bestemt
meberen . . . jeg vil gaa udenfor Porten og
afte mig lidt!

KAI.

Gaa, hvorhen den hede Vind blæser Dig —
it fejge Drog!

GABRIEL.

Nunc et per omne sæculum. Amen! (griber
ægelsekarret, ryger sig dermed, gør en stor Bue omkring Baaren —
tar hilsende ud ad Porten, sigende.) Jeg haaber, at dette

hellige Kar er af ægte Sølv . . . til en
Erindring!

(ud.)

KAI.

Gerd! —

GERD.

Herre! —

KAI.

Har Du Kurage? . . .

GERD.

Til Alt — hvor I fører an!

KAI.

Paa Livet løs? . . .

GERD.

I Liv og Død!

KAI.

Saa siger vi . . . (standser, betænker sig, ser med et ur
Blik — først hen paa GERD — dernæst ud i den tomme Luft.) Sig
Gerd — ser Du ikke noget . . . noget som
Skygge? . . .

GERD.

En Skygge, Herre? Hvad vil I sige dern

KAI

(peger ud for sig).

En legemløs Gestalt — af samme Farve
 om Omgivelserne? Sidst var den grøn — som
 lerregaardens Træer derhjemme . . . skøndt
 ej: mere falmet — gusten i Farven! O, Gerd
 — sig mig, om Du ser noget . . . thi der lægger
 sig et Slør for mine Øjne.

GERD

(tæt hen til ham, tager ham blidt ved Haanden).

Jeg ser intet, kære Herre — uden denne
 jemsøgte By — solhed — skyggeløs . . .

KAI

(trykker hendes Haand).

. . . skygge-løs . . . ah! — godt! Ingen
 kygge for mig!

GERD

(fortsættende).

Den stakkels, hjemsøgte By — de stakkels,
 ørskræmte Mennesker — og: den Ulykkelige
 ér! (peger mod den Syge, der vaander sig paa Baaren.)

KAI

(fast, frisk).

Rigtigt, Gerd! . . . saa siger vi: Tag fat! i
 Armhjørtehedens Navn! (de bærer den Syge paa Baaren op
 Trappen, ind i Huset.)

EN AF FØLGET

(som har skjult sig bag nærmeste Hjørne og iagttaget de To, stikker Hovedet frem).

Nu er nok Besværgelsen forbi . . . Pst,
Nabo! . . .

EN ANDEN

(kommer krybende frem).

Hvad siger I? . . .

FØRSTE.

Den Troldkarl! . . .

ANDEN.

Tys — for Guds Skyld . . .!

FØRSTE.

Hist kommer Raadstu-Skriveren . . .

ANDEN.

Ja, og den stærke Slagter — (tiltøjende.)
gudfrygtige Slagtermester!

FØRSTE

(smiler).

Han er vel bleven det paa de sidste Tider?

ANDEN.

Nabo! der maa gøres Noget! Dette
en Forargelse —

RAADSTU-SKRIVER

(kommer).

Hvad nyt — i disse haarde Tider? (byder Snus
1, tilføjer gemytligere.) Hva' er der i Gaden at notere?

FØRSTE.

Her kommer Fremmede i vor By . . .

RAADSTU-SKRIVER.

Det var s'gu en underlig Tid . . .

FØRSTE.

Fremmede Besværgere og Haandspaalæggere
- de trænger sig ind i vore hellige Hand-
rger — bringer de Døde til at staa op —
rer dem ind i vore Huse — kurerer dem
inske!

RAADSTU-SKRIVER OG EN DEL BORGERE.

Har man hørt Mage!

SLAGTERMESTER.

Jeg vil fluks gaa hjem og hente min store
Økse — i Herrens Navn!

Man samler sig — Forklaringen gentages — der
mumles — man taler højt — man truer henimod Huset,
hvor den Syge er ført ind. Drengene hujer . . . og endelig
gaar en gammel Kærling hen til Hustrappen, bøjer sin
krogede Ryg, griber en Sten fra Gaden og siger:

GAMMEL KÆRLING

Tvi Jer derinde, I, Belials Børn, som ikke kan la' en velagtet Borger krepere naturligen af Pestilens . . . uden at man ser til ham eller rører ved ham! (kaster Stenen mod Døren.)

Drengene piber i Fingrene og kaster Sten mod Døren og Vinduer.

RAADSTU-SKRIVER

(med Forsigtighed frem mod Trappen).

I Lovens Navn — kom herud, I derinde — hvad og hvem I saa er!

SLAGTERMESTER

(frem foran Trappen med hævet Økse).

Kom herud, I Troldkarle-Pak! Jeg skal hugge Jer Skinkestykket fra Kroppen! —

MÆNGDEN.

Kom herud! . . .

Drengene hujer og piber.

Døren gaar op. KAI, fulgt af GERD, kommer rolig ud paa Trappen . . . Da han viser sig, bliver der Stilhed.

KAI.

I skulde nødigt larme saa højt! (peger.) Den Mand derinde — han er just nu død!

DEN GAMLE KÆLLING.

Saa har I ombragt ham — med jert Hekseri! Tvi, tvi! . . .

MÆNGDEN.

Sten ham — hæng ham . . .!

RAADSTU-SKRIVER

(stedse i forsigtig Afstand).

Hvis I ved Kvaksalveri har voldt en vel-
 agtet Borgers Død — saa skal I følge med paa
 Raadhuset, og afgive Forklaring for den samlede
 Ret og det høje Collegium hygieinicum.

KAI.

Den Mand — som nys drog sit sidste Suk
 — han sagde til mig: Var I kommen lidt tid-
 ligere, da havde I sikkert frelst mig — thi ingen
 her kender til at omgaas Syge! (stiger ned, fulgt af GERD,
 gaar rolig frem mod Mængden, der viger tilbage — siger) Jeg er
 hverken Kvaksalver eller Heksemester — kun
 en vejfarende Fremmed. Jeg har faaet nok af
 Krigen. Om I synes saa, vil jeg pleje jeres
 Syge!

SLAGTERMESTER.

Naa, saa det vil Du? Nej, under Pølse-
 kniven skal Du — og din Tøs med dér!

KAI

(smiler — med en stor Haandbevægelse).

Da skal Du ikke give dine Kunder os at
 æde . . . thi denne Haand (viser) har trykket
 den Pestsyges Øjne til — og hendes (griber

GERDS Haand) har aftørret ham Dødens bitre Sved!
 Giv Plads . . . hvis I ikke vil have Sygen over
 Jer!

Alle viger forfærdet tilside — over mod den modsatte
 Husrække. SLAGTER mander sig op — træder iveau for
 KAI med hævet Økse: Far til . . .!

KAI

(funklende Øjne — Haanden paa Kaardehæftet).

Ned med Øksen . . . eller min Klinge skal
 fare i dine Tarme! (atter rolig.) Farvel, Godtfolk!
 Har I ikke Brug for os — saa har vi ikke
 Brug for Jer!

RAADSTU-SKRIVER, BORGERE, o. s. v. trykker sig
 sammen paa den ene Side — saa at Gaden bliver fri lige
 til Porten — med udstrakte — pegende — truende knyttede
 Hænder: Ud med dem — ud af Byen med dem — ud —
 ud — ud!

KAI gaar roligt hilsende, fulgt af GERD, i Midten
 af Gaden hen til Porten.

Her vender GERD sig — griber sin Luth — synger:

Rundt i Verden er dejlige Riger —
 ingen Vaar som en Maj i vort Land!

(Tæppet.)

TREDJE HANDLING

UDENFOR LANDEVEJS-KROEN

Landevej, opkørt, med dybe Hjulspor — gennem Hede (Hede), Fyrreskov (tilvenstre).

I Baggrunden en høj, faldefærdig Lade, med aabnede Port.

I Forgrunden tilvenstre Kroen, gammel — Bindingsværk taget højt — skæv Skorsten, — en Tønde med Granis edhængende Høvlspaaner dingler under en fremspringende, der rager ud ovenover Døren. Lys bag de smaa, gamle Ruder.

Det er mod Aften; rødbræmmede, lave Skyer; en klar og langs Horisonten over den kratbevoksede Hede.

Lidt efter Handlingens Begyndelse staar Maane-Nyet op Laden, som kaster en dyb Skygge fremover.

KAI og GERD ind fra Baggrunden forbi Laden og frem, er begge mødige og medtagne. KAI indhyllet i sin pels, som er hullet og trevlet.

KAI

(ser ind i Laden).

Nattekvartér — for Landstrygere! — Orker du længer, Gerd?

GERD.

Jeg vel nok — men I har Feber, Herre. maa under Tag denne Nat. (gaar frem henimod .)

KAI

(standser hende).

— Har Du Penge?

GERD

(modfalden).

Har I slet ingen? . . .

KAI.

Min sidste Slettedaler! — Skal vi spille Greven for den: Hvor faar vi da Maden imorgen?

GERD.

I maa have Seng og Kvældsmad inat . . . Vorherre sørger for Føden imorgen.

KAI.

Dit vanlige Omkvæd — nu hjælper det ikke for en Styver længer. Feberen vil ikke forlade mig — Du maa forlade mig! (rækker hende Pengestykket.)

GERD

(ser uforstaaende paa det og ham).

Skal jeg gaa ind og købe? . . .

KAI

(utaalmødig).

Du skal gaa saa langt din Fod bærer Dig — købe Dig Mad — og saa tigge, — stjæle — til Du naa'r vor Hjemstavn. Der skal Du hilse og sige . . . (vakler under en Kuldegysning.)

GERD

(ser bedende paa ham uden at tage Pengestykket).

Hilse og sige? . . .

KAI.

At jeg naaede saa langt — (peger mod Laden) hvor Landevejspak og Utøj venter paa en Kammerat: Lusene paa en Las!

GERD

(stille).

Er det Eders Befaling, Herre?

KAI.

Ja!

GERD.

Eller spørger I? . . .

KAI.

Pesten sidder i Kroppen paa mig — den har gjort mig til en Spøgefugl — en mager Fugl. Vent ikke, til jeg boldner ud — da blir mine Vittigheder saa fede som Kirkegaardsjorden. — Gaa!

GERD.

Herre, I bliver klejnmodig. Spis og drik iaften — imorgen plukker vi atter Haabets Blomster langs Vejkanten!

KAI

(ler).

Skønne Urter har vi sét gro langs Vej og
Sti: Krigens Ukrut — Pest, Hunger, rygende
Ruiner, Ødelæggere og Ødelagte . . . mine fem
Sanser nægter mig Tjeneste — min Kaarde kan
ikke føde os . . . altsaa: jeg plukker den sidste
Blomst — Skarntyden!

GERD

(hurtig, idet hun tager sin Luth frem, som hænger over Ryggen).

Denne kan føde os! (løber hen til Kroen, kiger ind ad
Vinduet.) Der sidder Krigsmænd inde — ved den
flammende Ild — de drikker — slaar Tærninger
— Guld paa Bordet! Dér vil jeg synge!

KAI.

De vil høre paa Dig, hvis din Vise kildrer
deres Kallun — saa vil de slaa din Luth itu
— og slaas om Dig selv!

GERD

(ler).

Om mig? — nej jeg er for liden. Min
Sladderhank skal jeg vel hytte — og Penge
skal jeg synge mig til . . . bi paa mig! (vil ind.)

KAI

(griber hende ved Armen, drager hende med over til den modsatte Side.)

Du lyver — Du vil narre mig! . . .

GERD

(ser skræmt paa ham).

Herre — Feberen staar af Eders Øjne . . .
gør mig ræd!

KAI.

Mig ræddes Du for — men ikke for Krigs-
ændene derinde? (ler vildt.) Ser Du de guld-
yngede Skyer — hvor tungt de hænger over
heden! Saadan hang Sparlagenet om min
lommelseng derhjemme paa Gaarden. Nu gaar
i didhen — at sove . . . ha, ha! Kender Du
is primæ noctis — Herrens Ret? — min Ret
f din Ungdom — førend Du ler mig ud i
Krigsmændenes stærke Arme — mig, det magre
tespenst af den drabelige Junker! ha, ha!

GERD

(stille, uden Angst, men bedende).

Herre, — I trænger til kvægende Søvn . . .
og den ved min Side: jeg skal vaage over Jer!

KAI

(som før).

Uskyldig lader Du . . . hvem kendte Du,
førend Du løb efter mig? Hvem lærte Dig at
gaa Øjnene ned, mens din Lyst gabede i dit
hjerte? Hvem af Gaardens Ungdom brød din
sløms, mens Du skotted sky efter mig, som
om du havde aldrig plukket Adelsmands-Bladet af
den Gaaseurt — og ønsket Dig dit Herskabs

Gunst? ha, ha! (haardt og voldsomt.) Følg mig ud i Heden — den vilde, vejløse Hede: saa kan Du siden synge Salmer med Krigsmændene ved den flammende Ild!

GERD

(tonløst).

Herre, gør det ikke -- I vil angre derpaa, naar det er gjort!

KAI

(tvivende).

Og Du da? . . .

GERD

(bøjer Hovedet).

Jeg er i min Herres Tjeneste!

Han staar et Øjeblik stirrende paa hende; hans Miner forandres — han lader hendes Haand langsomt glide ud af sin — dækker sine Øjne — vinker, at hun skal forlade ham.

Da han atter ser op møder hans feberglødende Blik EN BLIND, EN SPEDALSK og EN LANDEVEJS-TERNE, der er kommen fra Baggrunden frem foran Laden.

DEN BLINDE (hvid Hætte paa Hovedet) ledes ved DEN SPEDALSKE — (mørk sørgelig Klædning — sort Hætte for Ansigtet) — som klapper med sit Klappe-Træ; derefter LANDEVEJS-TERNEN i laset Flitter-Stads, med Blomster i Haaret.

BLIND.

Nu ingen Knebren mere — lille Storkefa'r — nu er vi snart i Herberge — kan jeg skønne. (famler ud mod Ladeporten.)

SPEDALSK

(med urydelig, dyregaag Mami).

U . . . ø—ø—ææ . . . uh! — Port!

BLIND

(til Pigen).

Kom, Karne, — kom min lille Glædes-Fugl . . .
han siger, her er Port! Hvor der er Port, er
der Hus — hvor der er Hus, er der Rum . . .
(snuser) ah! dejligt, muggent Hø! . . . (er barnagtig og
polisk) det er lindt at ha' under Lænderne —
hva', lille Lam! (synger)

Aldrig bredtes der Bolstre saa blaa,
som dem, vor Uskyld vuggedes paa!

PIGEN

(puffer leende til ham).

Du har et Kærne-Humør, min gamle Blinde-
Buk!

SPEDALSK

(klaprer med sit Træ, idet han peger mod KAI og GERD).

Fu . . . i, i, æ, u—oh! Folk!

KAI

(griber GERD ved Haanden, da hun medlidende vil nærme sig de Tre).

Spedalsk! —

GERD.

Stakkels Ulykkelige! —

PIGEN.

Hvem stakler hun? Pas Du dig selv og din
Kærest! — den Junker Leerbeutel! (peger paa hans
Kappe.)

SPEDALSK

(strækker Haanden bedende frem).

Mæ . . . ma, mu . . . uh! Mad!

KAI.

Pigen har Ret — Junkerens Børs er tom...
 (kaster sit Peugestykke til hende.) Her er den sidste Ahne
 af en berømmelig Slægt. Skade Billedet er saa
 slidt!

PIGEN

(tager op — ler).

Slid er slemt — men værre er den bare
 Bag!

BLIND.

Fik Du noget, lille Karne, — ganske omsonst?

PIGEN.

Jeg skal tjene den naadige Herre — næste
 Gang jeg møder ham alene!

KAI

(til GERD, peger mod Kroen).

Gaa ind! (til Pigen.) Du er ikke ilde — Du
 kunde endnu gøre en forsviret Raadmand
 lykkelig.

PIGEN.

Skal jeg give Jer et Raad! Hvis I vil ha'
 en munter Nat — i godt Selskab — saa gaa
 herind med os Tre og bliv lidt sammen med os.

KAI

(ler vildt og bittert).

Følgerne vil næppe udeblive. Imorgen kan Du ta'e Klappe-Træet fra ham dér — og la'e mig bære det paa lovbefalet Vis!

PIGEN

(ler).

Du er en munter Svend! (tilkaster ham Blomster af sit Haar.) Her har Du Roser — rødere end hans Øjenrande — (peger paa SPEDALSK.) Og her har Du Øjekast — som han dér ikke kan se. (peger paa BLIND.)

GERD

(som har fjærnet sig, tager Blomsterne op og bringer dem til PIGEN).

Dér har Du dine Blomster igen . . . min Herre er i Feber og Vildelse! . . .

KAI

(strengt).

Gerd!

PIGEN

(ser paa GERD — tøvende).

Han har da vel ikke Pesten — den, vi løber for, alle tre? . . .

GERD

(hurtig).

Nej, nej . . . hvor kan Du tro? Han er blot mat af Feber — og véd ej, hvad han siger. Faar han Mad og Søvn, da vil han blive karsk.

PIGEN

(ser prøvende paa KAI, dernæst paa GERD — rækker hende Pengestykket).

Behold Du det! — han er vel værre faren
end vi!

KAI

(til GERD).

Du rører det ikke . . . ind, med Dig — ind!
(fører GERD hen til Kroen — peger bydende — hun ser paa ham — bøjser
Hovedet — ser endnu engang paa ham — han truer — hun gaar ind.)

PIGEN

(hen imod KAI).

Du er en Stads-Karl efter mit Sind!

KAI

(gør en Bevægelse, som vilde han følge efter GERD — stamper med Foden i
Jorden — vender sig kort).

He! Øllebrøds-Barmhjærtighed —
før eller siden sælger vi os alle:
dyr er hver Krumme Brød, en Stodder æder,
dyre de Klæder,
som Skrædderen betale maa med Sved
den lange Nat — før han faar klemt sin Kunde
til at betale Kludene, som dækker
vor Benrads Overtræk af Kød og Hud . . .
ha, ha! saadan ser Livet ud!

(til Pigen)

Hvad vil Du mig?
Før eller siden sælger vi os alle —
det kender Du vel til? . . .

PIGEN.

Ih, hvor Du ta'er paa Vej . . .

KAI

(peger paa den BLINDE, som h'r sat sig ved den SPEDALSKE).
 an din Kærest? . . .

PIGEN.

Naa ja, sommetider —
 er den rette Kærest just for mig:
 han ej ser — ej heller til ham svider!

KAI.

an, den anden, med sin Skralde? . . .

PIGEN.

véd I hvad! . . .

KAI

(ter).

Nu — hvorfor ikke alle?

PIGEN.

holder sig dog proper . . .

KAI.

Stakkels Tøs!

PIGEN

(blotter sin Skulder).

jeg bær' det Mærke, som Du ser —
 jeg gav mig hen, da jeg led Nød
 af dine — til en Cavallér —
 jeg æde skal hver Dag mit Brød,

om Fedtet end er harskt derpaa til Tide:
saa er jeg dog ej Skive, skal Du vide,
for Hvermands Vittighed!

KAI.

Godt Ord igen!

PIGEN.

Let sagt — naar Skarn er kastet . . .

KAI.

Paa min Ær
jeg mente ej saa slemt — min stakkels Tøs.

PIGEN.

Jer' Ære — aa, den sidder vel saa løs
som Naglen i jert Vaabenskjold? . . .

KAI

(ler).

Kanske!

PIGEN.

Naar hver Dag man faar høre og faar se
saa meget Smuds, som jeg og mine Lige,
af Fattige og Rige,
Store, Smaa:
naa, tror Du da en Landevejens Pige
er ræd for en Spedalsk?

KAI.

Vist gør jeg ej!
 Man lærer mens man lever. Store Gud,
 saadan — saadan ser altsaa Livet ud!

PIGEN

(ler).

Aa Stakkel! — han er ung og blød.

(raaber til BLIND.)

Kom her,
 hør paa den Herre — han er Penge værd!

KAI

(til BLIND.)

Du fødtes blind? . . .

BLIND.

Aa nej — men jeg blev smittet,
 da jeg var Dreng og roded om i Skidtet
 ved de Spedalskes Hus . . . saa slog jeg Følge
 med ham — med Storkefa'r — og saa med hende,
 min muntre Fugl, min tro Ledsagerinde.
 Det gaar ret lystigt — som Du ser:
 Du fik jo Syn, Hr. Cavallér!

KAI.

Man siger: «ved det Syn maa Hjærtet bløde!» —
 saa blød da, Hjærte — men se til, Du rummer
 et Hav — ved at betragte al den Kummer,
 den Angst ved Dag og Nat, den Sorg og Kvide,
 den Vane i at savne og at lide,

den dybt-tillærte Evne til at æde
 al Skam i sig — det Hang til hver Gemenhed,
 den fejge Flugt fra Sindets Høj- og Renhed,
 naar blot Signalet «dagligt Brød» er givet —
 kort sagt, den Narre-Spas, som nævnes Livet!
 Dans, Junker, dans!

PIGEN

(ler).

Ja, dans! — det kan jeg lide.
 Du er vel Godtfolks Barn — om man tør vide?

KAL.

Godtfolk — aa ja!
 Min Fa'r gik hen og følte Attraa til
 min Mo'r, som følte Attraa til min Fa'r —
 den Sag er klar!
 En Bonde gør det samme — og en Tyv —
 en hellig Præst — og en forsviret Stakkel:
 naar Barnet kommer — er det «et Mirakkel!»
 Men Kalv og Kid og Lam og Loppe-Ungen
 gør ogsaa Fordring paa at være Børn . . .
 Alle vil leve — leve da Alverden! . . .

PIGEN

(ler).

Dans, Junker, dans!

(hun tvinger BLIND og SPEDALSK til at danse rundt med sig, idet hun klapper
 med Klappe-Træet.)

KAI

(hidset).

Men føl Dig først til Pungen:
 er den ej fyldt med gode Fødsels-Grunde,
 Dalerne og Dukaterne de runde —
 saa læg Dig ned i Grøften og forblød!

PIGEN.

Højbenet blir han — men hvor han er sød!

KAI

(tager PIGEN ved Haanden; hun slipper BLIND og SPEDALSK, som gaar til-
 bage og sætter sig udenfor Ladeporten).

Jeg var et Barn — sad paa min Ammes Skød. —

PIGEN.

Hi, hi, din Skælm; det kunde Du vel lide? . . .

KAI.

Jeg greb mod Livets Kilde, suged, drak,
 blev karl-før, lærte danse, fægte, ride,
 fik Hest med Skaberak
 og Tjener ved min Side,
 forvænt af Fa'r, forkæl't af Mo'r —
 høj, Junkeren i Verden vidt udfo'r,
 at føle om hans Klinge kunde bide:
 fik Hug af Mænd, gav Stød igen,
 havde adeligt Navn,
 gjorde liden Gavn —
 og nu maa han Stodder-Kaar lide.

PIGEN

(ler)

Dans, Junker, dans! —

KAI

(svinger hende rundt, støder hende saa fra sig).

Hvor det ender, kan ingen vide.

PIGEN

(fjærner sig tilbage, idet hun ser paa sin Arm, som han har knuget haardt)

For Skruestik! . . .

BLIND.

Er Herren umanerlig?

Pluk ham, min Snut — Du gør det saa plasérlig

KAI

(frem mod Forgrunden).

Et véd jeg! Jeg har faaet kigget
 det Hele durk- og durk,
 véd, hvordan det er flikket
 af broged' Klude sammen, dette Væv,
 som Nattens Skurk
 og Dagens Ræv,
 Spedalsk og Blind og Halt og Skæv
 omhænger Gøgler-Boden med! —

BLIND

(puffer til SPEDALSK).

Hi, hi, han tror at kende os! . . .

PIGEN.

Hold Mund!

lad ham kun rase ud en liden Stund . . .

(med bestemt Betoning)

han hører os til! —

SPEDALSK svinger Klappetræet og udstøder en Grynten;
BLIND ler og kaster sin Hætte ivejret. PIGEN driver dem
ind gennem Ladeporten og lukker efter sig — idet hun med
en stor Bevægelse vinker ad KAI.

KAI

(ser derhen imod; Maane-Nyct staar op bag Laden).

Hult er det Hele, tomt er Alt,

Pjalt søger Pjalt —

og Maanen ser derpaa og siger: Prosit!

Som disse Lemmer før var fagre

og nu er kraftesløse, magre,

saadan er Blomst paa Blomst af Ungdomsfylden

i Ungdomsvaaren visnet. Ej jeg spørger:

hvem der har Skylden?

ej dukker jeg mig, ej jeg sørger -- (ser mod Kroen.)

lad saa en lille Pige sælge sig

for Brød til hende selv og mig;

med Skam slap mangan Ærlig over Nøden;

jeg ræddes ej for Noget . . .

(ser tilbage mod Laden, som ligger i dyb Skygge.)

jeg vil ha' Dig — i Flitter og i Smuds —

(gør et Spring, løber op mod Laden.)jeg ræddes kun for Et . . . (standser.)

EN SKYGGE

(træder frem — foran Ladeporten — hyllet i Slør af Farve som den Spædalskes Dragt; nu staar den — i Maaneskæret — foran KAI og viser ham sit hvide Kranium).

KAI.

Hvad? — ve mig — Døden!

(river sin Kaarde ud af Skeden — vil hugge, — men gribes af Rædsel — vender sig.)

Tilbage! bort! . . .

(ser sig om — SKYGGEN er forsvunden.)

Altsaa et Blændværk! . . . (gaar langsomt, støttende sig til den dragne Klinge, ned imod Kroen — over paa den modsatte Side — sætter sig tungt paa en Bænk.)

Blodets Ebbe

kan fostre sligt . . . og dog — og dog: det er der!

(Klingen falder til Jorden; han støtter Hovedet i Haanden.)

Hvi skjælv jeg ikke

i Pestens Dage —

hvi gjenned ej Krigens Rædsler

mit Blod tilbage?

Var der mon over mig Noget

stærkere end min Frygt? . . .

hvad har jeg vel i Verden

ud over Æventyr søgt?

(løfter Hovedet, trodsig.)

Dum Snak;

jeg tjener ej Nogen,

ej Herskab, ej Tanke,

ej Fører, ej Flok:

at følge min Ungdom, der fører

fra Dumhed til Daad
saa langt som Blodet vil bølge —
det var mig nok!

Min Fa'r — han sloges for Kongen:
længst smulrer vel begge i Jorden;
min Mo'r — hun sloges slet ikke:
nu er hun vel Enke vorden;
hun pryder vel Stole-Stadet
i Kirken ved Klokkens Ding-ding,
og røres af Præsten til Taarer —
og tænker paa Ingenting!

Støvet flyger ad Vejen,
Knoppen ved Vaarbrud brister,
Elskeren gaar til sin Elskte —
ingen om Grunden spørger:
Menneskestøvet flyger
gennem de tusinde Sekler,
hober sig op til en Bjærgvold —
ingen paa Gravhøjen sørger.

Som jeg ej ræddes for Livet,
det Liv, jeg daglig forøder —
hvi skulde min Skælven gælde
Døden, den Dag jeg ham møder?
Men vel var det martrende Tanke
at pines ene tildøde . . .
o kunde en Kvindes Øje
mit Blik det bristende møde!

Da lod jeg de magre Hænder
 synke i hendes Skød —
 da var det godt, om jeg intet
 af Dumhed og Lavhed fortrød!
 Nej nej: jeg lod Dig ej sælge
 dig selv, for at skaffe Brød . . .

(han springer op.)

Hej, Kammerater derinde:
 nu leger vi: Liv og Død!

(han fatter fast om Kaarden — gaar over mod Kreen, som vilde han gaa lige
 ind ad Døren . . . standser — bøjer Knæ — holder Kaarde-Fæstet op foran
 sig — siger stille men tydeligt:)

Gerd! (kysser Kaardens Fæste) Gerd!

(hans Læber bevæger sig — man akkurat hører dem forme Ordene:)

. . . *vær brav Karl! Kai!*

(Tæppet.)

INDENFOR

Det Indre af Landevejskroen. Lav Dør tilhøjre og et stort Bord med Bænke, hvor Prangere og vejfarende Folk sidder og drikker.

I Baggrunden Skorstenen, med en stor Ild, og en Skænk, bag hvilken KRO-KONEN og VÆRTSHUSPIGEN færdes, begge tykke, plumpe Fruentimmer.

Op imod Skænken læner GERD sig, endnu tøvende, ubeslutsom.

Tilvenstre paa Udvæggen to lave Fag Vinduer, med smaa, blyfældte Ruder.

Ned fra Loftet i Midten en stor Løgte med itubrudte Horn-Ruder.

Alt er forfaldet, Vægge og Husgeraad bærer Spor af Vold, Kugler og Tidens Tand.

Mellem Udvæggen tilvenstre og Skænken et Bord med tre Stole: her sidder OBERST, FÆNDRIK og KVARTÉRMESTER, drikkende og spillende Tærninger.

OBERST.

Lystig, for Fanden!
Madmo'r, fyld Kanden! . . .
Lene! . . .

FÆNDRIK.

Nej, den anden! . . . (peger mod GERD.)

KVARTERMESTER

(vender sig mod Skorstenen).

Hvad braser I paa Panden? . . .

KROKONE

(ved Ilden).

Flæskepandekage —
lyster I at smage? . . .

(VÆRTSHUSPIGE bringer et Stykke i en Lerskaal.)

FÆNDRIK

(kniber hende i Kinden).

saa buttet som din Hage —

(kniber hende i Siden.)

saa fed som din Flanke —

KVARTERMESTER

(snuser til Skaalen).

De Æg — de har en Tanke . . .

VÆRTSHUSPIGE

(slaar til Fændrik).

Naa, se han kan sig dy! . . .

FÆNDRIK

(peger atter mod GERD).

Hvad hedder hun — den ny? . . .

VÆRTSHUSPIGEN

(slaar med Nakken).

Vi er nok her i Kroen! . . .

OBERST

(tæller Tærningerne op paa Bordet).

tten — Seksen — Toen . . .

VÆRTSHUSPIGE.

- her render saa mange Tøse
 a By og til By:
 an maa holde paa sin Værdighed!

KVARTERMESTER

(vil kysse hende).

et gør Lene — med stor Færdighed.

FÆNDRIK

(rejser sig, lidt usikker, betragter GERD).

un er næppe af de «løse» —
 a beskeden og saa bly!
 om hid, mit Lam! . . .

OBERST

(slaar i Bordet).

Pas Spillet!

KVARTERMESTER.

sa begynder vi paany! —

OBERST.

stig for Fanden!
 endrik, skænk af Kanden . . .

FÆNDRIK.

Skaal! alle søde Glutter —
Alverdens Gærdesmutter . . .

OBERST

(ler).

Pas paa dem, naar Du har dem —
der kommer en Mand og ta'r dem!

(Ovre fra Prangerens Bord høres en løsreven Stump af en Samtale.)

EN PRANGER.

Bardous, dér laa hans Kvinde —
Hjælp var der ej at finde,
saa tog Døden ved hende!

ANDEN PRANGER.

Aa, Sludder vel? . . .

FØRSTE.

Selv Sludder!

der var et Helveds Mudder,
en Skyden, et Spektakkel —
og da Vrøvlet var forbi,
saa laa hun dér; den Stakkel;
men Manden, han gik fri!

OBERST

(farer sig med en Trækning til Panden, bider i sit Mundskæg).

Fordømt! -- de stikler paa os!

KVARTÉRMESTER.

disse gamle Sager
 kuns lidet en Krigsmand rager: —
 ers Hjærtenskær blev skudt —
 e Byen gik kaput —
 slap bort med mange Flænger —
 t Haar det Hele hænger!

OBERST.

j, lystig, lystig for Fanden;
 Fændrik, skænk op af Kanden . . .
 (forsøger at synge.)
 hvad rager det os,
 hvad rager det os,
 hvad rager det nogen af os?

KVARTÉRMESTER.

arden i Næven — Lunten til Bøssen —
 end af! (snor sit store Skæg og synger med hæst Bas.)

Krigsmands-Visen.

*Vi Krigsmænd er af Glædens Fag,
 vi giver Fjenden en Goddag
 og gør ham til vor Skive,
 men bliver selv ilive:
 — Lev vel!
 Og har vi skudt til sidste Maal,
 og har vi tømt vor sidste Skaal —
 ja saa kan Fanden ta' os.*

*Hvad rager det mig,
 hvad rager det dig,
 hvad rager det nogen af os?*

• OBERST OG FÆNDRIK
 (Omkvæd.)

KVARTERMESTER.

*Vi Krigsmænd blir vel ogsaa skudt,
 men det er i en munter Glut,
 som Stormen selv berammer
 paa sig og paa sit Kammer.*

— *Luk op!*

*Og har vi uden al Pardon
 berendt den stolte Bastion —
 ja, saa kan Fanden ta' os.
 Hvad rager det mig,
 hvad rager det dig,
 hvad rager det nogen af os?*

OBERST OG FÆNDRIK
 (Omkvæd.)

(De sætter Bægrene haardt i Bordet, skaaler, drikker.)

OBERST

(faar Øje paa GERD).

Se det var en Glut! . . . kom hid, du Smaa.

(GERD nærmer sig.)

Kan Du synge? . . .

GERD.

Ja lidt! —

OBERST.

En Dukat for din Vise,
 en er god . . . og se, denne her,
 (kaster sin Børs paa Bordet.)
 du vil være min Hjærtenskær!

GERD

(munter, peger paa sin Luth).
 hjærtenskær — det er denne! —

OBERST.

Aa Snak!

KVARTÉRMESTER.

I nej, Dig kønt — sig Obersten Tak . . .

FÆNDRIK.

le til mig . . .

OBERST.

. . . og syng din Sang!
 (rasler med Børsen.)
 underer — med Guldstykkers Klang.

FÆNDRIK.

Zigeuner? . . .

GERD

(nikker).

Ja nok!

FÆNDRIK.

Du er nydelig —

KVARTERMESTER

(drikker).

Hun er Tatertøs — det ser man tydelig.

OBERST.

Kan Du spaa? (GERD ryster smilende paa Hovedet.)

Ikke spaa? . . .

KVARTERMESTER.

Du maa ikke nægte

Hr. Obersten noget . . .

FÆNDRIK.

Ifald Du er ægte,

saa se mig i Haanden, og sig . . .

GERD

(rask).

I er Fændrik

og fører de slemmeste Lanseknægte.

OBERST

(drikker, ler, betragter hende med stikkende Blikke).¹

Det var letvunden Visdom. Nu Turen til mig!

GERD

(griber hans Haand).

Disse Linjer løber en vildsom Vej —

og ender for brat . . . (slipper Haanden.)

Nej, jeg spaar Eder ikke —

jo — hvis jeg maa stikke den ned paa mit Bryst!

(tager Pungen.)

OBERST

(ler).

Ægte Zigeuner! (drikker.) Lad Guldet kun varme
din Hals mellem begge de hvide Arme:

(dæmpet.)

des mere Ild — naar de svaler min Lyst!

(Deres Øjne mødes — hun rynker sine Bryn — gør derpaa et lille Spring,
stiller sig midt paa Gulvet — lægger Luthen i sin Arm — tager nogle Ak-
korder. Prangerne rejser sig fra deres Bord og kommer nærmere.)

GERD

(spiller, synger — til nogle Dansebevægelser).

Zigeuner-Visen.

*Glødende, glødende Granadas Klippetinder:
der hvor I Sagnet finder,
som Vandringsmanden Kildens Sølv-
væld —
skummende, sydende kløver det Bjærgets Bryster,
lokker med hundred Røster:
et Elskovsbarn af Spanjens stolte Dronning-
fjæld.*

*Maurerne, Maurerne svam over Havets Vove,
brød gennem Fjældets Skove
og fandt i Granada et Paradis —
frem tren Alhambra i Marmorets Klædning
herlig,*

*der tog Moriscen kærlig
i Favn hver Biærgets Datterlil paa Houri-Vis.*

*Danser, I Maurernes Døtre,
synger og slaar Castagnetten,
skjul under Neglen Pletten,*

den blaa —

Spanjerindens Blod er ej at lide paa.

*Spanjer og Maurer og Jøder og hver en Kristen,
pral kun med hele Listen,
der er paa Jorden blot ét ædelt Folk —
Øjet som Ørnen, og Ferskenens Dun om
Kinden,*

stolt er Zigeunerinden:

*og har som Spanjens Glut i Strømpens
Baand sin Dolk.*

*Danser, I Maurernes Døtre,
synger og slaar Castagnetten,
skjul under Neglen Pletten,*

den blaa —

Zigeunerindens Blod er hedt at lide paa.

De tre Krigsmænd giver støjende, med opløftede
Bægre, deres Bifald tilkende.

VÆRTINDEN

(trænger sig frem til Obersten, fortrolig).

Et kønt lille Nusseben, I dér har faaet fat paa —
ved min Hjælp, at sige . . .

OBERST.

. . . den Du véd at lægge Skat paa!
(hemmelig.) Hold Alt beredt til Natten! . . .

FÆNDRIK

(tager Værtshuspigen paa Skødet).

Lad mig kysse dine Ører!

PIGEN

(vender sig knibsk fra ham, griber Oberstens Bæger).

Du sødeste Oberst for de fri Marodører!

(Latter; Prangerne hilser paa OBERSTEN med opløftede Bægre.)

Under dette har GERD nærmet sig Vinduet — Maanelysset falder ind paa hende — det røde Skær fra Skorstensilden belyser Grupperne om Bordet. GERD drager ubemærket Oberstens Børs frem fra sit Bryst, rækker den ud gennem Vinduet — lader den falde — hviskende, inderligt: Herre — o Herre! . . . saa vender hun sig imod

OBERSTEN

(som støder Bægrene tilside og raaber — kendeligt paavirket af Vinen).

Kanderne fyld — og rundt skal det gaa!
En Vise endnu — din bedste, Du Smaa!

GERD

(fjærner sig langsomt fra Vinduet).

Min bedste — min sidste! . . .

OBERST

(rækker Bægret frem mod hende).

Hvad stirrer Du paa? . . .

(GERD griber sin Luth — som vilde hun spille og synges — men slipper den atter — og reciterer.)

GERD.

*Nu dugges Ruden, fældet ind i Blyet —
 saa blegt et Aasyn staar bag Vindvets Ramme:
 hvad vil det mig? det er kun Maane-Nyet,
 koldt er dets Blik, fik aldrig Livets Flamme —
 drik, Oberst, drik!*

*Jeg skal kredense Skaalen dine Læber,
 mense, — langs Bægrets Bug sig Bærmen klæber
 som størknet Blod,
 og smeltet Bly i Stobets Indvold brænder,
 jeg dypper deri mine kolde Hænder
 og ler ad Vablerne, mit Hjærte fik:
 o Gud, den Skaal er god —
 drik, Oberst, drik!*

*Kom, kom, jeg skal Dig Æventyr fortælle
 om Dragen, som Prinsessen skulde lyske:
 jeg ringler med min Rangles Narrebjælde
 og tysser paa Dig, sødeste Utyske —
 drik, Oberst, drik!*

*Din Haand er haaret, men min Hud er fager,
 saa fløjlsblødt jeg om din Hage tager
 og bider Dig!
 da holder vore Læber Stevnemøde,
 og mine Tænder kysser Dig tildøde,
 ret aldrig før saa vild en Nat Du fik:
 se kun paa mig —
 drik, Oberst, drik!*

(I dette Øjeblik træder KAI, med Kappelflign op for Ansigtet, ubemærket ind ad Døren — holder sig bag Prangerne.)

GERD

(fortsætter).

*Nu dugges Ruden — véd Du, hvem der aander
 med hede Læber hist bag Vindvets Ramme?
 det er en Sjæl, som sig i Smærte vaander,
 en Mand, hvis Stolthed tænder Sten i Flamme —*
 (hvisker.) *drik, Oberst, drik!*

*Det er et Voks, urørt af Lavheds Stempel,
 det er min Kirkes Kor, mit Afgudstempel
 af Hymner fyldt,
 det er et Legem til at to og tvætte —
 det er min Herre, som mit Hjærte fik:
 den Skaal er fyldt (griber OBERSTENS Dolk.)
 drik, Daggert, drik!*

KAI er sprunget frem, griber bagfra GERDS Haand,
 Dolken falder til Jorden — hun selv segnende.

OBERST

(er tumlet op fra Bordet; Kande og Bægre væltes; — frem mod KAI).

For Djævlen — hvem er I?

KAI

(idet hans Kappe glider ned).

En, som elsker, hvad der er skønt — ikke
 ræddes for det Hæslige — bærer over med det
 Raa — tugter en Geménhed!

OBERST

(langer ud, med en uanstændig Grimace mod GERD).

Hæ! . . . Du skød min Brud! Nu ta'er
 jeg din . . .

KAI

(slaa ham i Ansigtet — drager sin Klinge).

OBERST

(blindet af Slaget og af Raseri).

Først Du — saa hun! (trækker, og falder ud mod KAI.)

KAI.

Du alene! (gennemborer ham).

KVARTERMESTER

(holder FÆNDRIK tilbage).

Ærlig Tvekamp — intet at indvende . . .

(hilsende.) Satans til Stød!

KAI

(bøjer sig over den næsten bevidstløse GERD — drager hende blidt op til sig — fører hende mod Døren — vender sig — siger til de Andre, pegende).

Derudenfor ligger en fyldt Børs . . . for den
kan I bekoste denne Herres Begravelse!

Tæppet hurtigt.

FJERDE HANDLING

BLANDT GØGLERE

I Udkanten af den dybe, mørke Skov — ud paa Aften — aaben Plads: i Baggrunden en Række Gøglerboder. En Bjørn danser — Børn, anført af en stærk Mand, gør Smidgedskunster — en Kvinde viser en Slange frem, osv.

To Bajadser gaar paa Stylder og kaster Lykke-Sedler ud blandt Mængden — der følger efter Styltegængerne tværs over Pladsen og udenfor Scenen.

Saa bliver der Tavshed. Hist og her tændes en Begkrans eller kulørt Papir-Lampe.

I Forgrunden (tilvenstre) en Gøglerbod — med fremspringende, raat-sammentømret Forhøjning, hvortil et Par Trin fører op. Under denne Forhøjning — nærmest ind mod Skovens mørke Træer — ligger KAI, GERD og GABRIEL LANGFINGER omkring et lille Baal. I en Gryde, hængende over Ilden, koger GERD Kvældsmeden — som deles ud og fortæres af de tre i Tavshed.

Fra den modsatte Side kommer GAMMEL BLIND GØGLER, der ledes af en LILLE PIGE, som slæber paa hans store Harpe.

Han sætter sig paa et omstyrtet Træ, fatter Harpen, griber dæmpede Akkorder — reciterer:

Hymnen.

*Den store Skov,
 den mørke, dybe, store Skov —
 fjærnt fra de snevre Byer,
 hvor Menneskets Behov
 gør Pladsen mer' og mere trang,
 og standser Luften i sin Gang
 og kvæler Sol og Fuglesang,
     mens Næstens Mund sin Aande
     i Næstens Svælg udspyer . . .
 den store, frie Skov!*

*Om Dagen tyst — saa dæmpet tyst,
     lig Bølgens svage Brus mod Kyst,
 gaar Brisens Sus som Aande-Røst
     igennem Løvsals-Kronerne;
 og Bladet vender solskins-lyst
     sit Ansigt i den lette Vind
 og lytter spændt — og suger ind
     i hver en Pore Tonerne;
 da titter frem bag Granens Rod
 og Egens kæmpebrede Fod
 en Hare her, en Grævling hist,
 at se, om det er ganske vist
     at denne Bladets Bøjning
     ej nogen Fare bringer —
 men som et Lyn paa fire Ben,
     fra Gren til Gren,*

fra Kvist til Kvist,
 saa sorgløst som et Lege-Barn,
 vendt med Frygt for Jæger-Garn,
 det røde Egeru springer.

(forandret Rytme og Tone.)

og Dagen kvælder og Lyset flyr,
 Skyggerne bliver saa lange —
 fjæler sig, alle de vagtsomme Dyr,
 ad lønlige Stier og Gange:
 Kilden hulker sig frem af sit Krat
 gyder sig ind i den nære Nat
 med Suk og med bønlig Sange —
 skræmmes den Hind paa den lydløse Klov:
 dukker og knejser og dukker igen,
 vrter saa bort til sin kronede Ven —
 og Skoven er tavs som Døden,
 den dybe, den mørke Skov!

Men dette Dyb,
 det skræmmer ej de To,
 som fjærnt fra Menneskenes Bo
 Livets meningsløse Larm og Lyde,
 den dybe Fred i Skovens Favn vil nyde:
 vandrer Fod for Fod,
 som bar dem Vinger over Granens Rod;
 ét af Nogen, ser de grant hinanden:
 mørke Øjnes Glans — og Haarets Fald
 om Panden —
 Læbens røde Blad, som Læben søger —
 dette Smil, som over Kinden spøger,

og som med Et blir smærtefyldt . . .

en Haand

*har Haanden grebet, Armen ængstlig skælver,
Blik suger Blik, mod Brystet Bryst sig hvælver:
da ranker stolt sig Skovens tætte Stammer
og bygger dem et Brudekammer:
da bryder Kilden med sin vante Klage
og maner Vaarens Ungdomsdrom tilbage,
da Nymfen baaded sig i Maancens Skær,
og Vandet lofted paa de lyse Lemmer
og folte deres Blodheds blide Vægt —
da kvirrer glade Fugle fjærnt og nær,
og gennem deres rene, klare Stemmer
gaar som en Salighedens store Lov —
Naturen hylder Menneskenes Slægt,
og den blir lys, den dybe mørke Skov!*

DEN GAMLE BLINDE GÖGLER har endt sit Digt, KAI og GERD har begge lyttet opmærksomt efter.

KAI

reiser sig — gaar hen til Træet, hvor han har hængt sin Kaarde — spænder Gehængen af — gaar over til den gamle Harpespiller — siger stille til den lille Pige, (det han giver hende Gehængen).

Sæl g dette i en Bod, naar I kommer til en By — og giv ham Pengene. (Bærner sig, vender sig igen — siger til den lille Pige.) Du er vel ærlig? —

DEN GAMLE HARPESPILLER nikker — tager den lille Pige ved Haanden — og gaar ud med hende.

KAI vender tilbage til Baalet.

GABRIEL

(spisende).

Et Par Sølvspænder fattigere — og en lang
 vise rigere. (til GERD.) Nu maa vi to til det! —
 (siger.)

KAI

(kort).

Det var ingen Vise, — det var en Hymne.

GABRIEL

(tager Maden ud af Munden).

En Hymne? . . . Naa, ja — sligt skal have
 et Navn. (visker sig om Munden og tørrer sig i sit Ærme.) Jo
 mere det lyder, des mer det Godtfolk fryder;
 den forresten . . .

KAI

(afbryder).

Snak ikke om Ting, som Du ikke forstaar.
 Jeg har taget Dig i min Tjeneste igen — men
 et kan ende brat — og saa er vi færdige for
 vedse.

GABRIEL.

Maa jeg — maa jeg i al Ærbødighed, Herre
 — gøre opmærksom paa, — at det er en saare
 anskelig Tid, hvori vi lever . . .

KAI

(smiler).

Er det Livet i Almindelighed? . . .

GABRIEL.

Det er disse Tider. — Denne Krig — denne Pest — denne — om jeg maa sige — fuldkomne Mangel paa Sikkerhed, hvori vi lever — den har vendt op og ned paa det Hele. Disse Bønder, Husmænd, Markarbejdere — disse Prangere og andet Bragas — de vil mærkelig nok ikke længer krybe langs med Jorden og sluge Støv. De vil rejse sig — vil de. De rotter sig sammen — gør de. Hvor Retten er ophævet af disse Landeplager — dér laver de deres egen Ret. Den smager lidt af Ildebrand — den lugter af Selvtægt. De konfiskerer Godser — de dyrker Jorden for egen Regning. De føler igen Saalerne i deres Støvler og Jorden under deres Fødder. Naar de kommer til Marked og Landevejs-Løjer — saa vil de høre muntre Viser . . . Mængden vil muntre sig og le ad de Herrer, der har siddet paa dens Nakke.

MÆNGDEN kommer tilbage. — Løjerne begynder forfra.

GABRIEL

(springer op).

Nu Gerd er det din Tur! Du synger en rask Vise — jeg skriger ud! (træder op paa Forhøjningen.)

GABRIEL

(med Hatten i Haanden — Udraaberstemme).

Ærede og højtærede Herskaber!

EN STEMME BLANDT MÆNGDEN.

Her er ingen Herskaber — her er frie
Mænd og Bønder!

EN ANDEN STEMME.

Og Handelsmænd og Prangere!

TREDJE STEMME.

Frie Handelsmænd!

FJERDE STEMME.

Ærlige Prangere!

FØRSTE STEMME.

Naa, — snak nu Du, Bajads!

GABRIEL

(bukker ærbødig).

Frie Bønder og Handelsmænd — ærlige
Prangere! Her høres en god Vise, sunget af
en munter lille Pige, for to Styver — og en
udmærket Vise, for fire Styver. Men hvis de
ærlige og frie Mænd vil lægge en Sølv-Ort i
denne min beskedne Hat, da kvidrer den lille
Pige og jeg som Nattergale i Parringstiden!

EN STEMME.

Hvad koster Pigen?

GABRIEL.

Hun er ubetalelig — (ler.) det skal De snart faa at høre. Og forøvrigt er hun under Protektion af Verdens første Fægtemester og stærke Mand, som herefter skal have den Ære at vise sin Færdighed og Styrke.

EN STEMME.

Begynd!

(GERD griber sin Luth, stiger op paa Forhøjningen — spiller og synger.)

*Jeg drømte mig en Vise,
som ingen drømte før. . . .*

EN STEMME.

Hvad er det for en Vise?

GERD.

Det er Friervisen — om Fogden og Præsten og den lille Piges Hjærtenskær.

EN STEMME.

Fogden og Præsten — det er godt. —
Lad dem bare faa paa Hylliken!

GERD
(synger).

Frier-Visen.

*eg drømte mig en Vise,
som ingen drømte før:
'g rejste paa mig aarle,
skød Slaaen fra min Dør —
g der stod Fogden udenfor og bad mig om
Gehör —
naa, kom ind da!*

*tan var saa skøn at skue,
saa trind og rød og rund,
ms Øjne hang paa Kinden,
og Næsen paa hans Mund, —
ms Vom, den var et Pottemaal og det var
uden Bund —
det var Fogden!*

STEMME.

Ham kender vi!

GERD
(synger).

*eg drømte mig en Vise,
som ingen drømte før:
'g rejste paa mig aarle,
skød Slaaen fra min Dør —
g der stod Præsten udenfor og bad mig om
Gehör —
saa kom ind, da!*

Og Præsten saa paa Fogden,
 og stammed blot: *Th, Ko's,*
 og Fogden tog til Hatten,
 men det var mest paa Trods.
 Først tog de til at bande og saa tog de til
 slaas —
 i mit Kammer!

Jeg bad saa mindeligen,
 jeg bad dem om Gehør —
 saa sprang jeg ud paa Gulvet
 og aabned for min Dør:
 der stod den kække Ungersvend, som var n
 Ven fra før —
 aa, kom ind Du!

Han tog ved begge Herrer —
 han spurgte ej derom —
 den Ene ved hans Krave,
 den Anden i hans Vom,
 saa smed han dem for Døren ud, den sam
 Vej, de kom —
 aa, hvor fo'r de!

Den Ene fo'r til Himlen,
 men det var Rejsen spildt. —
 Den Anden fo'r derned til,
 hvor der er lunt og mildt;
 saa blev de dér tilsammen, for der var Hus be
 for dem begge!

ængdens Bifald stiger GERD ned ad Forhøiminger. — GABRIEL går rundt med Hænen og samler Pengestykker m.c.

EN AF MÆNGDEN.

aa Bajads, lad os høre Dig!

stiger op paa Forhøiminger. — bukker — giver Tegn. til GERD at hun skal akkompagnere ham.

EN AF MÆNGDEN.

vad blir det for en Vise?

GABRIEL.

en meget fin Vise — en udstuderet Vise.
(med Selvfølelse for Brystel.) . . . Langfinger-Visen!

Langfinger-Visen.

Ja, ja, ja, — aa nej, nej, nej, nej,
lagde mig ind hos en Mester —
beded mig ud den Langfingerleg,
at skære de Sko over Læster:
napper lidt hist, man negler lidt her,
Sagen er, hvordan en Negl man skær!

ke — nej fy, det høres saa plumpt,
hvad gør man ej for Dusøren?
orte er sort, det Dumme er dumt —
se, Ærlighed skifter Kuløren:
er den Dyd af en fornemme Slægt,
rgen — aa, hæng mig den Tyveknægt!

*Den Kaarde blir smurt med Menneskefedt,
at den ikke skal ruste i Balgen,
den fine Hallunk, han hytter sig tidt,
mens den sølle maa dingle i Galgen:
en Styver Du kneb, din sjofle Person;
men tusind Dukater — godt gjort, Baron!*

MÆNGDEN BRØLER: Det er godt — lad Baronen
faa den — det er godt!

GABRIEL

(bukker og slutter).

*De Visdommens Mænd ved Nat og ved Da'
de gransker og gnider sig Panden,
men hvor fik de Tanker og Indfald fra —
den Ene dem stjal fra den Anden!
Aa ja, ja, ja, ja — aa nej, nej, nej, nej —
saa lystig mig tykkes den Langfingerleg!*

Mængden jubler — GABRIEL springer lige ned iblandt
dem og gaar rundt med Hatten.

Han vender tilbage til KAI — raslende med Pengestykkerne i sin Hat — siger i en kammeratlig Tone til KAI

GABRIEL.

Folk er oppe iaften — nu maa I slaa den
sidste Slag, Herre!

KAI vender ham Ryggen med en Skuldertrækning —
tager sin Kaarde — stiger langsomt op paa Forhøjningen

ser roligt ud over Mængden — fæster et Kortblad paa
ummen af det Træ, der hælder sig ud over Forhøjningen
siger med høj Røst.

KAI.

Disse Hjerter dér — paa Kortbladet —
innemborer jeg med min Kaardespids i tre paa
nanden følgende Udfald!

Han trækker sin Kaarde — kaster Skeden ned til
BRIEL — slaar lynsnart Hjul med Klingen og gennem-
rer i hastige, præcise Udfald Kortbladet, som han derpaa
igt løsner fra Træet og kaster ned blandt Mængden med
Ord:

KAI.

Se selv efter, om Kaardespidsen har truffet
enfor Hjerterne!

EN STOR, STÆRK BONDEKARL.

Det kan vel ikke være saa farligt at gøre
et Kunststykke efter.

KAI

(støttende sig til Kaarden — smiler).

Farligt er det ikke — aldenstund Kort-
bladet ikke stikker igen. Du kan jo komme
og prøve.

EN ANDEN DERNEDE

(til den lange Bondekarl).

Aa Snak — Jochum, det gør Du ham ikke
ter.

DEN LANGE BONDEKARL.

Lad ham vise sine Kræfter, — den Hanswurst — hvis han ellers kan mere end stikke til Straamanden!

De Andre ler. KAI gør en Bevægelse, som om han vilde springe ned, men behersker sig og giver GABRIEL et Vink. GABRIEL slæber med Besvær nogle Vægtlodder op paa Forhøjningen, hvorefter han stiger ned igen med Kai's Kaarde.

KAI griber Vægtlodderne — tumler med dem men ubehændigt, saa at han snubler. Mængden hujer. KAI ser rasende ned paa dem.

DEN LANGE BONDEKARL

(springer op paa Forhøjningen — griber et Par Vægtlodder — strækker dem ud i stive Arme — siger hoverende).

Saadan omgaaes man det Legetøj!

KAI

(løfter ham med samt Vægtlodder ivejret — kaster ham ned iblandt Mængden).

Saadan omgaaes man en Bondelømmel!

Mængden vil forbitret bestige Forhøjningen — da kommer DEN GAMLE BONDE-ANFØRER frem.

Han er høj, bredskuldret — rødt, graasprængt Skæg — et friskt Ar fra Mundvigen til Øret. En bredskygget Hat med lang, knækket Fjeder — rustrødt, bulet Jærnkryds — over Skulderen en frygtelig, jærnbleslaet Knippel.

DEN GAMLE BONDE-ANFØRER

(med høj, hæst Stemme).

Hold inde med Narrestreger. Sydefter

ænder Gaardene. Nordefter skal de lyse for
 Afsted!

Mængden følger ham med vilde Raab.

GABRIEL, som er kastet omkuld, rejser sig — samler
 spredte Pengestykker sammen — siger ynkeligt.

GABRIEL

Det var ogsaa Jeres Skyld, Herre. Hvorfor
 ser I saa hastigt frem? . . .

KAI.

Du kan fare didhen, hvor Du kom fra.
 Og Pengene med Dig. Vi er kvit.

GABRIEL

(idet han skraber Pengene sammen).

Herre, betænk Jer. Naar jeg vejer pro og
 kontra — saa kunde I være bleven en ud-
 ærket Gøgler.

KAI

(opbrusende — behersker sig derpaa — smiler).

Afsted med Dig, — Du udmærkede Gøgler
 ; Lommetyv!

GABRIEL.

Herre, mit Galgenhumør forbyder mig at
 være behørigt paa en saadan Insini — Insinu . . .

KAI.

Gaa — hils Galgen!

(GABRIEL bukkende ud).

KAI gaar hen til GERD, som har sat sig i Tavshed ved Baalet. Han sætter sig lidt borte fra hende.

KAI

(efter en Pause).

Nu er vi alene Gerd, — med den dybe, mørke Skov til Selskab. (bøjer sig frem, kiger ind imod Skoven — spørger langsomt, dvælende paa Ordene.) Ser Du en Skygge derinde?

GERD

(sagte — uden at se derind).

Nej, jeg ser ingen . . . jeg ser paa min Herre.

KAI

(ler pludseligt — siger henkastet).

Tiden er ikke kommen — endnu ikke . . .
(læner sig tilbage — hvilende paa Albuen.) Man faar rolig vente
— og imidlertid æde sin Skam i sig.

GERD.

Eders Skam, Herre? . . .

Kai.

Ikke engang til Gøgler duer man! . . .

DEN STÆRKE MAND, som fra Baggrunden har betragtet Parret, kommer frem — bøjer sig ned — klapper
KAI paa Skulderen og siger:

DEN STÆRKE MAND.
 Godaften Landsmand. Fyraften — hva'?... .

KAI
 (kort).

Er vi Landsmænd?

DEN STÆRKE MAND.
 Vi Gøglere er alle Landsmænd.

KAI
 (smiler).

Du optager mig i Lauget? . . . Da var jeg
 og ikke særlig heldig.

DEN STÆRKE MAND.
 Jeg har ikke længe sét et saadant Vippetag.
 Du skal blot lære et Par smaa Fif. Resten har
 din Fa'r og Mo'r sørget for.

KAI
 (hen for sig).

De sover nok længst — den lange Søvn
 lers vilde de faa en urolig Nat ved at tænke
 sig her.

DEN STÆRKE MAND.
 Var de Folk af Faget?

KAI.

Deres Fag var det huslige . . . jeg tror ikke,
 e skændtes mere end andre Familjegøglere.

DEN STÆRKE MAND.

Er det din Kone dér? (peger mod GERD.)

KAI.

Det er min Skygge.

DEN STÆRKE MAND

(ler).

Du skulde faa den til at kaste Børn — det er nyttigt for Haandtéringen.

KAI.

Kan jeg tjene Dig med ligesaa prisbillige Raad — saa stol paa mig. Vil Du tjene mig til Gengæld — saa lad mig ene.

DEN STÆRKE MAND.

Du er en snurrig Fyr — jeg kunde lide at slaa mig sammen med Dig. Saa tog vi Maanen mellem Tænderne . . .

KAI

(afbryder).

Og bed Halen af Kometen . . .

DEN STÆRKE MAND

(ler).

Og lod din Kvinde dér synge Viser derom!

KAI

(rækker ham Haanden — kort).

Farvel Landsmand! Lær dine Børn at holde af Dig, naar Du er bleven gammel og har tabt

'ænderne. For det daglige Brød er besværligt
 t tygge — selv om en anden tjener det
 or En.

(Vender sig fra ham. — DEN STÆRKE MAND gaar tilbage.)

De sidste Lys slukkes hos Gøglerne — Pladsen er øde
 — Skoven meget mørk.

KAI

henter en Straa-Sæk fra Rummet under Forhøjningen, reder sig et Leje under
 Træet).

Tænd Lygten, Gerd . . . og gør som jeg —
 sov!

GERD

(hurtig).

Her ved Jeres Fødder, Herre! . . .

KAI.

Som en liden Hund? (hæftig.) Kan Du ikke
 ænge i et Træ som en Flaggermus? — Sæt
 ygten hid, at jeg ikke i Søvn skal sparke
 dig . . . (blidere.) Jeg vilde nødigt — forstaar Du.

GERD.

Jeg krøb gerne ned i Jorden — og blev dér.
 Ten saa længe I trænger til mig, Herre . . .

KAI

(afbryder).

Pest og alle Landsens Plager staa i 'et!

(river Hø ud af Straasækken og tygger paa det.)

GERD.

Lad mig læse Velsignelsen! Man skal ikke
 bande ind i det store Mørke . . . (peger ind mod
 Skoven.)

KAI

(mumler).

Derinde — det er Hymnen! Og den sover
 jeg fra.

GERD

(lister Luthen til sig, spiller dæmpet).

Jeg véd en Sang . . .

KAI

(afbryder).

Jeg véd et Par Øjne — rolige som en
 Drengs. Jeg véd et lidet Kær i Skoven —
 sugende som en Kvindes Blik. (strækker sig.) Hold
 Mund, Gerd — jeg sover!

GERD.

Saa vaager jeg.

KAI

(lidt efter).

Ræk mig Kruset, Dreng — med den stærke
 Drik — jeg kan ej sove.

GERD

(spiller).

Jeg véd en liden Sang, Herre . . .

KAI.

Hører Du, hvad jeg siger? —

GERD

(ryster paa Hovedet).

Ikke rusende Drikke! . . .

KAI

(rejser sig halvt).

Kruset! —

GERD henter et Lerkrus, rækker det frem imod KAI —
 der det falde, saa Indholdet løber ud.

KAI

(griber det — snuser til det — ser skarpt paa hende).

Ikke en Draabe! . . . Du spiller nok det
 gode Tilfældes Rolle! (saa ler han pludselig — løfter Kruset
 øjt — og udbryder.)

*Kunz v. Koblenz sad for Kruset,
 skilte Skæggets Bølger ad:
 Denne Vin gør ej beruset,
 den gør stærk og fri og glad! . . .*

Det sang min Fa'r — fra den Tid han
 og udenvælts . . . og den gamle Herre lod
 sig den gamle gyldne Rhinskvin smage . . . (kyler
 Kruset fra sig.) Ikke en Slurk Finkel har man at
 fordrive Erindringer med!

Gerd, kom hid! (løfter spøgende Haanden.) Du for-
 jente Mund-Dask, Dreng!

GERD

(rækker Kinden frem).

Slaa — jeg kysser Haanden!

KAI

(støder hende fra sig).

Du er jo ingen Dreng! — Sov — sov! (læser sig tilbage — vender sig bort. — lægger Hænderne for Ansigtet — mumler.)
 Brav Karl — brav Karl!

GERD

(ser en Stund paa ham — spiller og reciterer dæmpet.)

*Jeg véd mig vel en Sang,
 den gør ondt, den gør ondt,
 jeg leger paa de Strænge, som er spændt i
 mit Bryst,
 og mit Bryst er saa ungt:
 jeg frygter ej for nogen, for Dværg saa lidt
 som Rise,
 jeg frygter for min Herre,
 aldrig for mig selv —
 min Moder lærte mig den Vise.*
 (holder inde.)

KAI

(sagte).

Syng, Gerd — syng . . .

GERD

(fortsætter).

*Jeg leger paa en Stræng,
 mens jeg løser mit Haar,
 jeg sidder paa min Sengefjæl, mens Viseren
 gaar —*

KAI

(hæftig).

Sig ikke «Herre!» . . .

GERD

(stille).

. . . men jeg véd ej andet

KAI.

Nu vel — — fordømt — hvor finder jeg vel
Ord? —

Kan ikke Tanken — som en Boble dybt
fra Bunden stige op — og kruse Vandet,
at Du kan se Dig til paa Overfladen,
hvad for Bevægelse mit Indre rummer?
Kan ikke Aarerne her i min Arm,
der øser Blod af Hjærte-Vældets Kummer
og nynner rislende paa Livets Vise,
mens Død og alt det Djævelskab forstummer —
kan ikke Blodet tale? . . .

GERD

(nikker).

Jo det kan!

KAI.

Mit Blod . . . nuvel: jeg er en Mand,
til hver grovkornet Livsbedrift istand:
og dog — jeg kunde ej en Kvinde krænke,
end ej i Tanken blot. Nej, jeg maa bænke
i Højsals-Sæde, bredt med fagre Hynder,

t med Skarlagen, hendes Sjæl og Legem:
 dér, for dette Altar, maa jeg knæle
 nhed — som kan hændes «Mænd» vil spotte,
 Mænd, der stændig ønsker kun at blotte
 Elsktes Sjæl og Legem som et Offer
 deres Attraa — den, de kalder Elskov! . . .

GERD

(afbryder).

al ej saadan — det er saart at høre . . .

KAI.

d, hør mig! Du vil række mig dit Hjærte . . .
 Haand er bævende, dit Blik end mer':
 er den Stund, hvor Øjet ikke ser,
 r Viljen paa de bløde Bolstre blunder —
 Stund, hvor Klarhed længst med Sol gik
 under

Følelsernes Dæmringsverden vaager,
 is dybt, dybt inde i det Dulgte
 om Bækkens Fald fjærnt i den mørke Skov—
 lighedslængslens hede Kilde koger!

GERD

(griber hans Haand, lægger den paa sit Hoved).

Herre! . . .

KAI.

varer Dig — vøgt paa Dig selv!
 vil Dig intet — Ondt saa lidt som Godt:
 dt vilde jeg Dig, fald jeg var din Herre

og evned skænke Dig en Gaard derhjemme,
 hvor Markerne var frodigst, Kornet bedst:
 da kom vel snart en Frier for din Dør,
 en flink og ærlig Knøs — hvem Du gav Haanden
 og Gaard og Hjærte med. Da var det Fest
 for mig, naar jeg red Godssets Jorder rundt,
 at se, hvor I tilsammen sandt og sundt
 tog Tag i Livet gennem Aarets Tider
 og høstede Styrke, hvor I Kræfter saaded!

(han rejser sig langsomt — ser paa hende.)

GERD

(ryster stille paa Hovedet).

KAI

(vedbliver).

Den Drøm er svunden. Rejsens Slut er naaet —
 bestandig kan det ej gaa ned ad Bakke:
 Du kan vel med en Straasæk ta' til Takke,
 din «Herre» er vel ej for fin dertil —
 men hvad han ikke kan og ikke vil,
 det er bestandig æde af din Haand
 det Brød, Du tjener. Løs det da, det Baand,
 der bandt Dig til mig — uden jeg har bedt
 Dig:

syng Dig igennem Verden som Du kan —
 saadan som jeg med Stolthed, Gerd, har sét Dig,
 hørt, følt Dig gøre gode Miner
 til slettest Spil!

Jeg hugger, hutler, tigger mig igennem
 paa egen Haand — jeg, som ej andet evner —

indtil jeg naa'r det Land,
 hvor jeg vel sagtens kommer som en Fremmed,
 men som dog er og bliver for mig Hjemmet!
 (han rækker hende Haanden — hun ser ikke op.)

KAI

(fortsætter, stærkt bevæget).

Vi skilles . . . men jeg har en Bøn til Dig
 før gennem denne mørke Skov jeg drager . . .

(knæler ved hendes Side.)

de unge, spinkle Arme her jeg tager —
 og lægger om mit Hoved dem — saadanne:
 bøj Dig imod din Ven — og kys hans Pande —
 giv ham Velsignelsen paa Vejen med,
 saa sandt som i dit Hjærte Du den ejer:
 læs for mig Aftenbønnen som Du plejer!

GERD

(bøjer sig ind til ham — stille, inderligt).

Har Du da hørt om Aftenen, naar jeg bad? . . .

(tager hans Hoved mellem sine Hænder.)

Ind slutter jeg din Sjæl i mine Bønner:
 her er Velsignelsen — i mine Kærtegn.

KAI.

Hymnen — o Hymnen, som den Gamle kvad!

(Tæppet.)

SLUTNINGEN

UDENFOR HERREGAARDEN DERHJEMME

Alt er forfaldet. Bygningen overgroet med Vedbend;
øjt Ukrut foran Stentrappen. Træernes Løv er gulnet i
løst-Farver — Vinden suser . . . saa bliver det stille.

KAI kommer langsomt ind med GERD, Armen om
endes Liv, støttende hende omhyggeligt.

KAI.

Maal er naaet . . . hvis det er vort Maal —

(ser sig om.)

Maal ændret! (til GERD.) Du er træt — her venter
Hvilen.

(bringer hende til Sæde paa en Vindfælde.)

Maal ændret er Træet — Høstens Storm var Bilen —
Maal hugger haardt og skaaner ej vort Eje.

(munter.)

Maal ved, om end jeg ejer noget her? . . .

Maal disse Trær:

Maal mosbegroet helt op under Løvet,
Maal forfra Du kukked ned til mig engang . . .

Maal rusker Du, Gerd, hvor let Du sprang? . . .

Maal rusker Du, Gerd, nu er vi hjemme!

(bøjer sig over hende og rusker spøgende ved hendes Skulder.)

GERD

(ser op — vaagnende af sin Udmattelse).

I kaldte, Herre . . . denne bløde Stemme,
der toner som en Bæk med varsom Susen
gennem mit Liv — velsignet ved din Styrke! . . .

KAI

(ler).

Dér lød et «Du» . . .

GERD.

O, Herre;

I er jo idel Ømhed — som en Kvinde —
og Eders Munterhed har I genvunden:
I er saa rank som noget Træ i Lunden;
I fældes ej — men jeg blev svag og mat.

KAI.

Velsignet være mig den rige Nat,
da Skoven gav os sammen ved sit Favntag:
Du rakte mig dit Hjærte paa din Haand —
jeg bærer Dig paa Hænder gennem Livet!

GERD

(smiler stillfærdig).

Lov ej for meget! . . . Det er mer' end nok
at jeg den lange Vej var i Jer' Tanke . . .

KAI

(spøgende).

Hvor véd Du det? . . .

GERD.

Det røbed Haand og Mund —

KAI.

Saa røber jeg det atter — denne Stund.

(kysser hende.)

GERD

(fjærner ham blidt — ryster paa Hovedet).

Ak, jeg var vever som en Klatre-Ranke,
 let som et Egern . . . husker I dengang?
 Nu er jeg . . . o, se ikke paa mig, Herre;
 I vil ej kunne holde af mig mere —
 og hvad vil Gaardens Folk herhjemme sige?

KAI

(munter).

At jeg løb bort med Gaardens lille Pige
 og vender med min Viv tilbage
 helt stolt og glad . . . tro Du kun paa mit Ord!

GERD.

Jeg tror . . . (ser ned for sig.)

man vil til Hundepisken tage,
 vil Gerd af Gaarde jage,
 mens I jert Indtog holder stolt og glad.

(løfter sit Hoved — bestemt.)

Det maa saa være!

(rejser sig — rækker ham Haanden.)

Her vi skilles ad!

(ser fast, kærligt paa ham.)

Jeg svor, at være Dig et trofast Følge
 ad Vejen — over striden Strøm og Bølge.
 Du kløved Bølgen og Du stævned Strømmen —
 jeg ledte kun din Ganger lindt ved Tømmen,
 jeg var Dig Brise, hvergang Solen brandt —
 og har jeg kunnet sprede lidt iblandt
 dit Mismod ved min Sang og mine Krumspring:
 o Herre, hvad var det mod hvad Du daglig
 gav mig af Rigt og Stort? . . .

KAI

(afbryder).

Du overdriver —
 som alle Kvinder gør . . .

GERD.

. . . den Gave bliver
 hos Pantet, som jeg paa vor Lykke bærer!

KAI.

Just derfor er din Plads her ved min Side!

GERD

(smiler).

Ej derfor! (lægger Haanden paa sit Bryst.)

Jeg er stolt, kan Du vel vide,
 som den, der fik en sjelden Lod betroet —
 men blive her, medlidende begloet —
 kanhændes tugtet af min gamle Fa'r,
 som ikke blidt paa Æres-Spørgsmaal ta'r —
 nej, Herre, denne Lod jeg ej begærer!

For Dig Hjemkomstens glade Time slaar —
 mig følger Livets Lykke, hvor jeg gaar!

KAL.

Du fabler, Gerd; hvad skal der blive af Dig? . . .

GERD

(frisk).

Saa lidet mig din Ængstelse besværer: —
 Intet kan vare ved! Nu er det Høst —
 hvert gulnet Blad det sidste Sol-Kys faar,
 saa stunder Vintren, Fryd og Favntag ender.
 Lykkelig den, i hvem det end er Vaar,
 og som ej Frygt for Død og Mørke kender.
 I mig er tændt et Lys — Du har det tændt,
 og intet skal mig fra min Kærte skille:
 ung, som jeg er, jeg svinger Luthen,
 jeg kan jo synge, jeg kan spille,
 danse ad Vejen hen — og samle Smaamønt,
 og købe Mad derfor til mig og Glutten!

KAL.

Aa, Du er . . . (lægger munter Armen om hendes Liv.)

ikke smuk — nej meget bedre:
 frisk som et Kildespring, der ler i Solen —
 frisk fra din Taa ud til din lille Finger,
 frisk, som den lille Gerd,
 hvis Latter lyser og hvis Øje klinger,
 mens Anklerne saa rapt som Trommestikker
 slaar Livets Stormmarsch under Stumpekjolen.

(drager hende med sig opad Trappen, idet han med Foden gør Plads i Ukrudet.)

Herind — med mig — din Plads har Du
erobret!

GERD

(vil rive sig løs).

Slip mig! . . . jeg be'er saa bønligt . . .

KAI

(ler).

Ingen Bønner! —

(raaber.)

Hej, Fa'r og Mo'r — nu kommer Junkren hjem!

(drager sin Kaarde, hugger løs paa den tætte V.d.bend, der strækker sig over
Porten — dunker med Kaardekastet paa Porten.)

Hej, Fa'r! jeg bringer Sværdet — Slægtens
Hæder —:

om jeg har gjort det Ære «alle Steder»,
det véd jeg ej . . .

GERD.

Ak, Herre, lad mig gaa! —

KAI

(fortsætter, idet han stedse holder hende fast).

men at man ej omsonst fik det at smage,
derpaa mit Ord . . . og her er det tilbage!

GERD

(i Uro).

Lukket og stænget . . . her er ingen hjemme!

KAI.

Hvad? hører ej engang min Mo'r min Stemme?
(raaber.)

Hej, lille Mo'r, her bringer jeg Dig hende,
Du selv har ønsket mig — den bedste Kvinde:
og da hun ej derude var at finde,
saa tog jeg hende med herhjemme fra.

GERD

(ser sig uroligt om).

Herre, mon det er Døden, som her huser? —

KAI

(opmærksom — ser sig om — dernæst me i Freidighed paa GERD).

Hvad Gerd? ser Du en Skygge da, som snuser
om mellem disse gamle, møre Træ'r? . . .

(med hævet Stemme.)

Nuvel da, jeg er her —
tag mig, ifald Du vil — og fald Du kan —
jeg er din Mand,
naar og hvorledes, Du behager, —
men hvis Du med utidig Frygt mig plager
saa slaar jeg op — som livsglad Hest for Kærre:
her er jeg hjemme, — og her er jeg Herre!
(dundrer paa Porten.)

Luk op, da! —

GERD.

Herre, brug den store Klokke.

(hun rusker i Vedbenden, saa Gaardens store Klokke kommer tilsyne under
det lille, forfaldne Tag.)

KAI

(munter).

Ah, Murmeldyrene — mon de har Ører

(drager i Klokken og ringer stærkt.)

GERD

(vil fjærne sig).

Farvel!

KAI.

Du bliver . . .

GERD.

Ak, der kommer de . . .

Fra Baggrunden kommer GERDS FA'R og Godsets Bønder og Arbejdere, der ruller et Par Vinfade frem foran sig — deres Holdning er præget af selvsikker Bevidsthed og Trods — i paafaldende Modsætning til deres Optræden, dengang Junker Kai forlod Gaarden.

GERDS FA'R

(standser).

Hvem drister sig at ringe Gaardens Klokke,
den gamle Klokke fra den gamle Tid?

KAI

(træder frem — bøjer sig — undersøger Vinfadet og siger).

Hvem drister sig at rulle Gaardens Rhinskvin,
min Fa'rs den gamle Rhinskvin, ud? . . .

(tæt ind paa GERDS FA'R.)

Gør Du?

GERDS FA'R.

Her er ingen Greve og Grevinde —
 k al Kødets Gang -- og denne Vin,
 nuligt er os Bønder lidt for «fin» —
 ikke knuse Ho'det og Forstanden
 Gødsets rette Ejer, Arbejdsmanden,
 dyrker Jorden ved sin Sved og Kraft,
 lord, som Herren kun til Laans har havt.

KAI

(rolig og munter).

eller Lehn — jeg disputerer ikke —
 før Du spilder Druens ædle Drikke,
 ig mig . . .

GERDS FA'R

(afbryder).

Er I Junker Kai?

KAI.

Ja nok!

GERDS FA'R

(peger).

er det vel min Tøs, som I har lokket?

KAI.

er min Gerd — og Jeres . . .

GERDS FA'R

(til de andre).

Slaa ham ned!

KAI
(smiler).

Saa hastig! Du faar høre først Besked.

GERDS FA'R.

Er I den Junker Kai, som løb fra Gaarden —
ja eller nej?

KAI

(tager sin Hat af — lader Haanden glide gennem sit Haar — ser sig omkring
i Kredsen og siger).

Jeg er den Kai, som her blev født og baaren —
en Junker, nu! som slige Børn er flest, —
godmodig, ikke altfor meget boglærd —
Hang til at spille lidt — og drikke mere —
lade den Gamles Dalere rullere —
se sig i Verden om — i Sus og Dus —
med Kammerater — og paa Jomfruhus —
narre sin Skrædder — prygle sin Lakaj —
søge sig Klammeri paa alfar Vej —
maale sin Kaarde med en Standsperson —
taale til Tide baade Ondt og Godt,
kun ej at blive kaldt Poltron —
kort sagt: Hang til at gi' den unge Greve:
en saadan har jo ogsaa Ret at leve.

GERDS FA'R
(truende).

Det tror Du?

(sparker til Vinfadet, saa at det ruller tilside. Paa et Vink af ham løfter de
nærmest staaende Spader og Hakker.)

KAI

(fortsætter smilende).

Lyst og Ret til selv at styre
 et Gods, som Gaardens frie Arbejdsfolk
 under hans Fravær har for ham bestyret.

GERDS FA'R

(til Folkene).

Slaa ham ihjæl — før vores Sved
 aar lagt ham Fedtet om hans Greve-Nyrer:
 an bliver aldrig Leder eller Styre
 or Godsets fri og frelse Arbejdsfolk;
 om Kammerater — kort Besked —
 slaa ham ihjæl!

GERD

(støder Faderen tilbage, da han og de Andre trænger ind paa KAI).

Bort, Fa'r — Andreas — Tyge — Hans . . .
 I raser —

(klynger sig til KAI.)

O Herre, sig det er Jer Spøg . . .

GERDS FA'R

(forbitret).

Han spaser!

Slaa ham ihjæl . . .

FLERE AF FOLKENE.

Slaa dem ihjæl tilsammen —

GERDS FA'R

(til GERD, idet han hæver sin Hakke).

Jord over Dig! saa kan den skjule Skammen.

GERD

(modig).

I raser —

men om I rev mig her i Laser:

ham skal I aldrig krumme noget Haar!

(river en Spade fra en af Folkene og stiller sig til Dækning foran KAL.)

O Herre, sig dem — sig dem, hvad jeg véd,

men hvad de ej forstaar . . .

(til den Gamle.)

Du skulde ane blot hans Mandighed,

hans Mod, hans rene Sjæl . . .

KAL

(atbryder hende — stiller sig frejdig frem foran Folkene — raaber med høj, myndig Røst).

Vaabnene ned!

(Hakker og Spader sænkes — han griber efter de Nærmestes Hænder og siger frisk, naturlig.)

Frem med de brune Næver — her er min!

se paa den — den er ikke jomfru-fin —

den dufter ej af Desmer, men af Muld,

som Jeres egen.

Jeg har blot løjet Jer en Skæppe fuld —

(Bevægelse blandt Folkene — han fortsætter smilende.)

hvis Stammens Træ er frønnet, bør det dejse,

men har det Marv, saa skal man hædre det —

nu skal I høre Sandsagn fra min Rejse:

Den Karl, som aldrig skjælv for Døden,
vil heller ej som Mand staa fast i Nøden —
den Mand, som aldrig var paa Nippet til
at kaste Kraft og Sundhed bort — han vil
kun daarligt kunne føre Mænd til Arbejd,
Menneskets Gang er en bestandig Falden —
og en bestandig Rejsen sig igen.

Saalunde drog jeg hen
for alle Vinde, did, hvor Vinden blæste.

Meget jeg saa — mindre jeg læste,
det faldt mig svært ved Pult at sidde stille
og granske Prent og bruge Brille —
at kende Mennesker var det, jeg vilde:
nu kan jeg det Register paa min Finger —
jeg kan mig selv — og denne Bog jeg bringer,
lidt krammet og lidt krøllet til mit Hjem:
værs'god og læs den — den er ligefrem.

(peger paa GERD.)

Men her er én, hvis Indhold maa ta's med:
i hende kan I blade om I lyster,
hun var mig trofast Ven og kærlig Søster, —
gik Lykken med, gik den imod,
i Pest, i Blod,
i Herberg og i Gøglerbod:
hvor selv jeg faldt, hun oprejst stod,
hun, som er Skud af Jeres Rod,
Marv af Jert Ved, — som varer gennem Tider!

(trykker GERDS Haand — og den Gamles, slipper dem — og fortsætter.
stigende i Kraft og Friskhed.)

Den høje Hest jeg ikke mere rider,
 jeg gaar tilfods — med Jer — saa langt, I vil:
 fra denne Dag et Fælles-Værk begynder —
 her bryder jeg min Faders Sværd isønder,

(knækker sit Sværd over Knæet.)

jeg bar det stolt, det hjalp mig ikke stort. —

(kaster Stykkerne fra sig.)

I har Begyndelsen paa Værket gjort:
 først brød I ned — nu skal der bygges op.
 Her har I mig — med Sjæl og Krop,
 ræk mig Jert Vaaben — denne Spade!

(tager Spaden af GERDS Haand; den Gamle slutter GERD i sine Arme.)

KAI

(peger op over Portalen).

Et Adelsskjold staar paa den gamle Rede —
 mit Vaabenfelt er Mark og Skov og Hede,
 derover flyver Fuglene, de glade.

Gud signe dem og deres Sange smaa —
 nu vil vi sammen til vort Dagværk gaa,
 før Høsten gulner Træets sidste Blade!

(Folkene omringer ham og trykker hans og GERDS Hænder.)

GERDS FA'R

(skubber Kabudsen fra Panden, klør sig i Nakken).

I har en Art og Maade, maa jeg sige,
 at ta' en gammel Rytter paa.

GERD.

Ja, Fa'r

Du selv har lært mig baade Hug og Finter.

KAI

(slaa GERDS FA'R paa Skuldren).

**Nu, Gamle, er der intet vel til Hinder,
at vi kan drikke Gaardens ædle Drue
uden at tage Skade paa Forstanden —**

(peger paa Vinfadet, som lægges op paa Stenbænken udenfor Porten.)

Bring Stob og Bægre hid, fyld dem til Randen.

(man sprænger Døren — GERD løter ind og henter Kander og Bægre —
Fadet slaas op — alle har Vin.)

GERD

(rækker KAI et Stob).

Her er den gamle Greves Stob — o, Herre,

(peger paa Folkene.)

**Drik dem nu til — og gør dem glade:
de kender «slide» — og de kender «hade» —
men Kammeratskabs lyse Frejdighed,
og Tillids muntre Tone — lær dem den,
saasandt den klinger af Jert gyldne Hjærte!**

KAI

(griber Stobet med et stort Smil).

**Saasandt jeg er en ægte Jordens Søn,
avlet i Fryd og født i Smærte,
d et skal jeg lære dem — som Forgangsmand.
Og gæster Smalhans nogensind' vor Stue,
og blir jeg nødt at drikke Vand —
mit Mod skal lyse som den gyldne Drue . . .
nu, Kammerater, hør, hvad Fa'r han sang!**

(træder frem i Kredsen, reciterer og synger.)

